

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro
jeho další rozvoj**

Tereza Křížová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Křížová

Podnikání a administrativa

Název práce

Cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další rozvoj

Název anglicky

Tourism in the region of Karlovy Vary and requirements for further development

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je charakterizovat cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další možný rozvoj. V teoretické části bude popsán cestovní ruch a jeho význam. Pomocí časových řad bude vyobrazen vývoj cestovního ruchu v České republice. Následně je cílem práce zaměřit se na Karlovarský kraj, na jeho charakteristiku a především na cestovní ruch, ve kterém lze najít hlavní atraktivitu, ale také možnosti a problémy dalšího rozvoje. V praktické části je cílem práce připravit turistický pobyt ve vybrané oblasti tohoto kraje.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě části a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části bude pomocí literární rešerše charakterizován cestovní ruch a pojmy týkající se cestovního ruchu. Následně bude pomocí časových řad vyobrazen vývoj cestovního ruchu v České republice. V praktické části bude zpracovaný turistický pobyt.

V různé míře budou použity metody analýzy, syntézy a komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, turistika, Karlovarský kraj, ubytování, rozvoj, služby, památky

Doporučené zdroje informací

ČSÚ Statistická ročenka České republiky 2019, ČSÚ, Praha, 2019, 832 s., ISBN 978-80-250-2955-8

HORNER, S. – SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času : aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0202-9.

Indrová, J. *Cestovní ruch*, Praha: Oeconomica, 2009, ISBN 978-80-245-1569-4

Malá, V. *Základy cestovního ruchu*, Praha: Oeconomica, 2002, ISBN 80-245-0439-1

World Tourism Organization, *International Tourism Highlights, 2020 Edition*, UNWTO, Madrid, 2021, 23 s., ISBN: 978-92-844-2244-9, přístupné: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>

Zelenka, J. Pásková, M. *Výkladový slovník cestovního ruchu*, Praha: Linde Praha, 2012, ISBN 978-80-7201-880-2

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 28. 8. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 10. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další rozvoj " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Zbyňku Kunovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce, cenné rady, připomínky, vstřícný přístup a za pomoc při psaní bakalářské práce.

Cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další rozvoj

Abstrakt

Bakalářská práce Cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další rozvoj je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje charakteristice pojmů spjatých s cestovním ruchem. Jsou zde popsány jednotlivé definice cestovního ruchu, druhy a formy cestovního ruchu, ale také vymezené pojmy v cestovním ruchu. Dále je v teoretické části popasán vývoj cestovního ruchu, a to, jak ho ovlivnila pandemie Covid - 19, která vypukla na začátku roku 2020. Další část se zabývá charakteristikou Karlovarského kraje a cestovním ruchem právě v tomto kraji. Součástí teoretické části jsou i předpoklady pro další možný rozvoj Karlovarského kraje. V praktické části je navržen sedmidenní turistický pobyt v Karlovarském kraji. Program je popsán po jednotlivých dnech zájezdu a jsou v něm zahrnuty největší zajímavosti tohoto kraje. Poslední součástí praktické části je kalkulace nákladů, spojených s návrhem sedmidenního turistického pobytu.

Klíčová slova: cestovní ruch, Karlovarský kraj, Karlovy Vary, turista, ubytování, památka, náklady, Covid -19, rozvoj, služby

Tourism in the region of Karlovy Vary and requirements for further development

Abstract

This Bachelor thesis is about Tourism in the region of Karlovy Vary and the requirements for further development. It is divided into two parts; the first part is theoretical, and the second part is practical. The theoretical part is dedicated to the characteristic of concepts applicable to tourism. Individual definitions of tourism, types, and forms of tourism, but also specification of concepts in tourism are described. The theoretical part also describes development of tourism and how it is affected by the Covid – 19 pandemic which broke out in early 2020. The next part contains the characteristic of the region of Karlovy Vary and tourism in the region of Karlovy Vary. Requirements for further development of the Karlovy Vary region are also mentioned. In the practical a seven-day tourist stay in the region of Karlovy Vary will be planned. The program is described for each day of the trip, and it includes the biggest attractions of this region. The last part of the practical part is the cost calculation.

Keywords: tourism, region of Karlovy Vary, tourist, Karlovy Vary, accommodation, monument, costs, Covid – 19, development, services

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3. Cestovní ruch.....	14
3.1 Definice cestovního ruchu.....	14
3.1.1 Hlediska cestovního ruchu.....	16
3.1.2 Druhy cestovního ruchu.....	17
3.1.3 Formy cestovního ruchu	19
3.1.4 Vymezení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu	20
3.2 Význam cestovního ruchu v rámci ekonomiky.....	22
4. Vývoj cestovního ruchu v České republice	23
4.1 Vývoj cestovního ruchu v porovnání se zahraničím	24
4.2 Cestovní ruch a Covid – 19.....	28
4.3 Cestovní ruch v rámci krajů	31
5. Charakteristika Karlovarského kraje.....	32
5.1 Karlovarský kraj.....	32
5.1.1 Rozdělení Karlovarského kraje.....	33
5.1.2 Obyvatelstvo	33
5.1.3 Geografie	33
5.1.4 Ekonomické ukazatele	34
6. Cestovní ruch v Karlovarském kraji.....	35
6.1 Hlavní atraktivity	35
6.2 Realizační podmínky.....	37
6.2.1 Ubytování.....	37
6.2.2 Stravování	39
6.2.3 Dopravní infrastruktura.....	40
6.3 Možnosti a problémy dalšího rozvoje	41
7. Návrh sedmidenního turistického pobytu v Karlovarském kraji	43
7.1 Časový harmonogram	43
7.1.1 První den	46
7.1.2 Druhý den	47
7.1.3 Třetí den	48
7.1.4 Čtvrtý den	49
7.1.5 Pátý den.....	50

7.1.6	Šestý den	51
7.1.7	Sedmý den.....	52
7.2	Kalkulace turistického pobytu v Karlovarském kraji.....	53
7.2.1	Náklady na dopravu	53
7.2.2	Náklady na ubytování	54
7.2.3	Náklady na stravování.....	54
7.2.4	Náklady na služby	55
7.2.5	Celkové náklady.....	57
8.	Závěr.....	58
9.	Seznam použitých zdrojů.....	60
9.1	Seznam použité literatury	60
9.2	Seznam internetových zdrojů	61
10.	Přílohy	64

Seznam grafů

Graf 1	Vývoj cestovního ruchu v České republice z hlediska počtu hostů – rezidentů i nerezidentů (v tisících osob)	23
Graf 2	Mezinárodní příjezd turistů podle subregionu v roce 2019 (v procentech).....	25
Graf 3	Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu v roce 2019 podle subregionů (v procentech).....	26
Graf 4	Porovnání počtu hostů v roce 2019 a po vypuknutí pandemie Covid- 19 v rámci krajů v České republice.....	30
Graf 5	Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Karlovarském kraji.....	39

Seznam tabulek

Tabulka 1	Přehled mezinárodních příjezdů turistů ve světě (v milionech).....	24
Tabulka 2	Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v miliardách dolarů)	25
Tabulka 3	Mezinárodní příjezd turistů ve vybraných zemích (uvedeno v tisících).....	27
Tabulka 4	Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu ve vybraných zemích (uvedeno v milionech dolarů)	28
Tabulka 5	Porovnání mezinárodního příjezdu turistů v roce 2019 a po vypuknutí pandemie Covid – 19 v roce 2020 (v milionech)	29

Tabulka 6 Vývoj cestovního ruchu v České republice podle krajů (celkem a rozdělení rezidentů a nerezidentů).....	31
Tabulka 7 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 1.	43
Tabulka 8 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 2.	44
Tabulka 9 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 3.	44
Tabulka 10 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 4.	44
Tabulka 11 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 5.	45
Tabulka 12 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 6.	45
Tabulka 13 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 7.	45
Tabulka 14 Náklady na dopravu.....	53
Tabulka 15 Náklady na ubytování.....	54
Tabulka 16 Náklady na stravování.....	55
Tabulka 17 Náklady na služby (ceny vstupenek).....	56
Tabulka 18 Celkové náklady.....	57

Seznam příloh

Příloha 1 Ceník Karlovy Vary region card.....	64
Příloha 2 Otevírací doba a vstupné sklárny Moser.....	64
Příloha 3 Otevírací doba a vstupné na základní prohlídku muzeum Becherovka.....	64
Příloha 4 Vstupné na hrad Loket.....	65
Příloha 5 Vstupné a otevírací doba do štolý Johannes.....	65
Příloha 6 Vstupné muzeum Mattoni.....	65

Seznam zkratk

UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
ČSÚ	Český statistický úřad
NUTS	územní statistická jednotka, vytvořená pro území Evropské unie
NACE	akronym statistické klasifikace ekonomických činností v Evropské unii

1. Úvod

Cestovní ruch je v dnešní době součástí života každého z nás, opouštění míst našeho trvalého bydliště a vydávání se poznávat nové věci nebo cestovat za pracovními povinnostmi.

Hlavním motivem je záměrná změna prostředí, která člověka uspokojí v některé z jeho potřeb. Cestovní ruch je ze světového hlediska jedním z největších odvětví ekonomiky ve vyspělých státech a zároveň jedním z nejrychleji se rozvíjejícím, jelikož se na realizaci cestovního ruchu podílejí jak služby, tak zboží.

Bakalářská práce je orientovaná na cestovní ruch v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další možný rozvoj.

První část bakalářské práce je teoretická, jsou zde charakterizovány definice, druhy cestovního ruchu a terminologie cestovního ruchu, dále také jeho vývoj v posledních letech. Popsány jsou zde rozdíly mezi jednotlivými kontinenty a srovnání cestovního ruchu v České republice s vybranými zeměmi v Evropě. Srovnání je popsáno i z hlediska jednotlivých krajů v České republice. Pandemie Covid-19 hýbe celým světem a nevyhnula se ani změnám v cestovním ruchu. Porovnání cestovního ruchu před celosvětovou pandemií v roce 2019 a po jejím vypuknutí v roce 2020 je v teoretické části vyobrazené. Dále je v teoretické části charakteristika Karlovarského kraje, jeho hlavní atraktivity a realizační podmínky. Poslední kapitola se věnuje možnostem a problémům dalšího rozvoje.

Druhá část bakalářské práce je praktická a obsahuje návrh týdenního turistického pobytu a trasy po Karlovarském kraji. Týdenní návrh je popsán časově s návštěvou atraktivních památek, muzeí, jednotlivých měst Karlovarského kraje a také přírodních památek. V praktické části se rovněž nachází kalkulace nákladů za jednotlivé části turistického pobytu – doprava, ubytování, stravování a služby se vstupy.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je vymezit význam cestovního ruchu především v Karlovarském kraji a předpoklady pro jeho další rozvoj. Dále je jednotlivým cílem charakterizovat všechny pojmy, které se k cestovnímu ruchu vztahují a roztřídit cestovní ruch podle druhu a forem. Jedním z dalších dílčích cílů je popsat vývoj cestovního ruchu v České republice a porovnat ho se zahraničím.

Dále je cílem charakterizovat Karlovarský kraj, jeho obyvatelstvo, geografii, historii a jeho ekonomické ukazatele. Dílčím cílem je popsat cestovní ruch v Karlovarském kraji z hlediska realizačních podmínek a navrhnout možnosti pro jeho rozvoj.

Jedním z hlavních cílů bakalářské práce v praktické části je navrhnout turistický pobyt ve vybrané části Karlovarského kraje po zajímavých aktivitách v tomto kraji.

2.2 Metodika

Metodikou bakalářské práce je především studium odborné literatury. Informace o Karlovarském kraji jsou čerpány z oficiálních stránek tohoto kraje. Statistické údaje pocházejí z databází Českého statistického úřadu a z mezinárodní organizace cestovního ruchu UNWTO. U statistických údajů je použita analýza získaných dat a popřípadě jejich komparace. U teoretické části je používán především popis vědecký.

V praktické části je návrh turistického pobytu prováděn pomocí terénního výzkumu a vlastních znalostí z Karlovarského kraje.

3. Cestovní ruch

3.1 Definice cestovního ruchu

Pro cestovní ruch není podle mnohých publikací jednoduché vytvořit jednotnou definici, jelikož je pro něj typická mnohooborovost a průřezovost. Z obecného hlediska cestovní ruch znamená krátkodobý přesun lidí na odlišná místa než místa jejich trvalého bydliště, kdy účelem cesty je pro účastníky příjemná činnost. (Horner, Swarbrooke, 2003, s. 53)

Dle definice z konference Světové organizace cestovního ruchu z roku 1991 je cestovní ruch činnost, kdy osoba opustí místo svého bydliště, a to za jiným účelem, než je výdělečná činnost. Zároveň musí být splněna podmínka, že cestující opouští své bydliště na kratší dobu, než je stanovena. U domácího cestovního ruchu se jedná o 6 měsíců a u mezinárodního nesmí doba přesáhnout 1 rok. Tato definice zároveň vyřazuje z pojmu cestovního ruchu cesty v okolí místa trvalého bydliště, pravidelné cesty mimo Českou republiku, dočasné přistěhování za prací a dlouhodobou migraci. (Malá, 2002, s.10,11)

Jednou z dalších formulací cestovního ruchu, u které lze vidět složitost vymezení této oblasti, je ta od Milla Morrisona „*Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu.*“, která je obsažena ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu. (Zelenka, 2012, s.15)

Pokud jsou shrnuty všechny podstatné stránky cestovního ruchu z všeobecného hlediska, za které jsou považovány základní vlastnosti kterékoliv definice, lze uvést tyto základní rysy cestovního ruchu: dočasnost změny místa stálého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj, nevýdělečný charakter cesty a pobytu, a poté vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává. (Indrová, 2009, s.11) Od druhé poloviny devadesátých let 20. století se k cestovnímu ruchu vztahují také služební cesty pod podmínkou, že se jedná pouze o služební cestu za účelem jednání či schůzky, nikoliv však za výkonem výdělečné činnosti. (Zelenka, 2012, s.15)

Definice a vymezení cestovního ruchu se časem měnily. Dle různých úhlů pohledu na cestovní ruch se definice odlišuje. Nejčastěji přitom závisí, z které vědní disciplíny je na cestovní ruch nahlíženo. Na počátku zkoumání cestovního ruchu jsou to definice, kdy se

autoři – Stratdner (1905), Schuller (1911), Morgenrotha (1927) snaží odlišit cestování jako takové od cestovního ruchu.

V roce 1931 přichází Borman s definicí cestovního ruchu jakožto „*cesty, jež se podnikají za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povolání nebo i z jiných příčin/za zvláštními událostmi/, při nichž dochází k dočasné změně místa bydliště. Nepatří sem však dojíždění za prací.*“ (Malá, 2002, s.7)

Další je definice R. Gluckmanna, který z hlediska sociologie chápe cestovní ruch jako „*sumu vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně, a mezi obyvateli tohoto místa.*“ (Malá, 2002, s.7)

H. Poser v roce 1933 definuje cestovní ruch jako „*lokální nebo územní nahromadění cizinců s přechodným pobytem, které podmiňuje vznik vzájemných vztahů mezi cizinci na straně jedné a domácím obyvatelstvem, místem a jeho krajinou na straně druhé*“ (Malá 2002, s.8)

Poprvé se definice cestovního ruchu vnímá z hlediska ekonomického pohledu v letech 1933 a 1936 zásluhou F.W.Ogilvie a J.A.Norval, kteří cestovní ruch vymezují jako „*ekonomický jev spojený se spotřebou hmotných i nehmotných statků, hrazených z prostředků získaných v místě trvalého bydliště.*“ (Malá 2002, s.8)

Cestovní ruch v roce 1937 popsal také E. Fedor, pro kterého znamenal „*periodický příliv a odliv lidí do určitého místa nebo státu z jiného místa nebo státu*“ (Malá, 2002, s.7)

Za přelomovou definicí se považuje ta z roku 1942 z díla „Základy všeobecné nauky cestovního ruchu“, na kterém se podíleli švýcarští profesori W. Hunziker a K.Krapfa. Jejich definice cestovního ruchu zní „*souhrnné označení vztahů a jevů, vznikajících na základě cesty a pobytu místně cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a pokud s ním není spojena žádná výdělečná činnost.*“ Tato definice byla základem pro další vývoj definic cestovního ruchu. (Malá 2002, s.8)

O 27 let později je považována za důležitou definici ta V. Dohnala, který chápe „*cestovní ruch jako cestu uspokojování potřeb lidí v oblasti rekreace, turistiky a kultury, pokud k němu dochází mimo běžné životní prostředí a ve volném čase.*“ Obdobnou definicí se vyznačuje i E. Kopšo, který tu svou vymezuje jako „*cestovní ruch jako cestu uspokojování potřeb reprodukce fyzických a duševních sil člověka mimo běžné životní prostředí ve volném čase.*“ (Malá 2002, s.8,9)

Z podobného přístupu k cestovnímu ruchu vychází i definice J.Kašpara z roku 1985 „*cestování a dočasný pobyt lidí mimo místo trvalého bydliště, obvykle ve volném čase, a to za účelem rekreace, poznání a spojení mezi lidmi.*“ (Malá, 2002, s.9)

C. Kaspar v roce 1989 vysvětluje pojem cestovní ruch jako „*souhrn jevů a vztahů, které vyplývají z cestování a pobytu osob, pro které místo pobytu (rozuměj místo cestovního ruchu) není ani místem trvalého bydliště ani místem pracoviště.*“ (Malá, 2002, s.9)

Jedním z rozhodných momentů v definování pojmu cestovního ruchu byla Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu, kterou pořádala Světová organizace cestovního ruchu, známá také pod zkratkou UNWTO. Tuto konferenci pořádalo hlavní město Kanady – Ottawa v roce 1991. Do té doby se vyskytovaly problémy ve vymezení i statistickém sledování cestovního ruchu, jelikož se jednalo o velmi významný faktor nejen světového obchodu, ale také ekonomického a sociálního faktoru, který přispíval k rozvoji jednotlivých národů. Změna přišla právě pořádanou konferencí, kde byl podán jednotný návrh na sjednocení základních pojmů v souvislosti s cestovním ruchem a cestováním v měřítku mezinárodní úrovně. Následně byla stanovena definice a základní pojmy v oblasti cestovního ruchu. (Malá, 2002, s.10)

3.1.1 Hlediska cestovního ruchu

Cestovní ruch je složitý sociálně ekonomický jev, který je mnohostranný a průřezový. Z tohoto hlediska dochází k uplatnění různých přístupů k jeho zkoumání a pojetí. Je zkoumán:

Z ekonomického hlediska „*zkoumá cestovní ruch z pohledu ekonomických procesů nutných k zajištění účasti lidí na cestovním ruchu i z hlediska účinků cestovního ruchu v ekonomice států, regionů i ekonomice světové*“ (Indrová, 2009, s.8)

Z ekologického hlediska zkoumá vztah mezi cestovním ruchem a životním prostředím, popřípadě jeho ochranu. (Indrová, 2009, s.8)

Z geografického hlediska zkoumá cestovní ruch v závislosti na geografickém prostředí, zdali má význam pro rozvoj, zároveň rozlišuje vztah mezi místy trvalého pobytu a místy cestovního ruchu. (Indrová, 2009, s.8)

Ze sociologického a psychologického hlediska zkoumá cestovní ruch ve vztahu k člověku, vztahy mezi obyvatelstvem a účastníky cestovního ruchu, popřípadě motivy na cestovním ruchu. (Indrová, 2009, s.8)

3.1.2 Druhy cestovního ruchu

Cestovní ruch dle místa realizace, kde hlavním prvkem je území, na kterém cestovní ruch probíhá. Z tohoto hlediska je dělen cestovní ruch následovně:

Domácí cestovní ruch je činnost, ve kterém aktér nepřekročí hranice své země. Jedná se tedy o cestovní ruch domácího obyvatelstva na území své země.

Zahraníční cestovní ruch s sebou pokaždé přináší překročení hranic. Tento druh cestovního ruchu se dále dělí na výjezdový cestovní ruch, známý také jako zahraniční cestovní ruch pasivní, při kterém dochází k výjezdu občanů dané země do zahraničí. Opakem je příjezdový cestovní ruch neboli zahraniční cestovní ruch aktivní, kde se jedná o příjezd zahraničních turistů do dané země. Poslední dělení je tranzitní cestovní ruch, kdy se jedná pouze o průjezd zahraničních turistů přes území daného státu, ale nejedná se o cílovou destinaci. (Indrová, 2009, s.22)

Mezinárodní cestovní ruch zahrnuje pohyb aktérů cestovního ruchu mezi státy, bez specifikace místa. K mezinárodnímu cestovnímu ruchu se řadí cestovní ruch světový, který charakterizuje všechny cestovní ruch, při kterém dochází k překročení hranic. Jedná se o příjezdový a výjezdový cestovní ruch. Dále se k mezinárodnímu cestovnímu ruchu řadí cestovní ruch světa, který představuje souhrn domácího i zahraničního cestovního ruchu, tedy všechny cestovní ruch, který se děje na světě. (Indrová, 2009, s.23)

Cestovní ruch dle délky pobytu se dělí na krátkodobý a dlouhodobý, přičemž u krátkodobého cestovního ruchu dochází k pobytu zpravidla do 3 přenocování. U dlouhodobého cestovního ruchu je pobyt delší než 3 přenocování, ale kratší než 6 měsíců v domácím cestovním ruchu a méně než 1 rok v zahraničním cestovním ruchu. (Indrová, 2009, s.24)

Cestovní ruch dle počtu účastníků se člení na individuální, kdy účastník cestuje sám nebo s rodinnými příslušníky a skupinový, kdy dochází k hromadnému zajištění pobytu pro kolektivy. (Indrová, 2009, s.25)

Cestovní ruch dle způsobu zabezpečení cesty a pobytu je rozlišován na základě údajů o organizátorovi, kdo zajišťuje cestu a pobyt účastníků cestovního ruchu. Z tohoto hlediska se rozlišuje cestovní ruch organizovaný, kdy cestu i pobyt obstarává cestovní kancelář, popřípadě jiná organizace a neorganizovaný, zajištěný samotným účastníkem. (Indrová, 2009, s.24)

Cestovní ruch dle způsobu financování se rozděluje podle stylu hrazení nákladů na komerční a sociální. Komerční je ve chvíli, kdy si účastník platí náklady vlastními prostředky. Na sociálním cestovním ruchu oproti tomu část nákladů financuje nějaká instituce či organizace. Toto je v naší republice typické pro lázeňské pobyty nebo dětské tábory. (Indrová, 2009, s.25)

Cestovní ruch dle věku účastníků se rozlišuje pouze u některých věkových skupin. U cestovního ruchu dětí se jedná především o pobytové, sportovní, případně jiné dětské tábory, školní výlety organizované pro děti do 15let, bez rodičů. Na cestovní ruch dětí navazuje cestovní ruch mládeže. Jedná se o mladé lidi od 15 do 24let, cestující bez svých rodičů, kteří však ještě nemají své rodiny. Další věkovou skupinou se odlišuje cestovní ruch seniorů, kde se jedná o důchodce reprezentující cestovní ruch postproduktivního věku. Výše jmenované skupiny jsou hlavní, které jsou rozlišovány, ale lze zde také zahrnout cestovní ruch rodin s dětmi a také cestovní ruch věkové skupiny lidí mezi 40-50, kteří mají dospělé děti a mají volný čas na intenzivní cestování. (Indrová, 2009, s.25,26)

Cestovní ruch dle vztahu k platební bilanci se zaměřuje pouze na zahraniční cestovní ruch, kde je měřítkem účinek cestovního ruchu na ekonomiku národní úrovně ve vztahu k zahraničí. S ohledem na toto stanovisko se rozděluje zahraniční cestovní ruch na aktivní a pasivní. Aktivní cestovní ruch se týká příjezdů zahraničních návštěvníků do určité země. Jejich setrvání v dané zemi se pojí se spotřebou zboží a služeb hrazených devizovými prostředky návštěvníků. Z toho vyplývá pozitivní vliv na platební bilanci státu, jelikož dochází k přílivu deviz. Pasivní zahraniční cestovní ruch znamená opak aktivního, je spojován s výjezdem obyvatel dané země do zahraničí. Devizové prostředky jsou v tomto případě vyvezeny a spotřebovány v zahraničí a dochází k pasivnímu vlivu na platební bilanci státu. (Indrová, 2009, s.23,24)

Cestovní ruch dle převažujícího prostředí pobytu se člení podle nároků na služby. U městského cestovního ruchu je hlavním cílem návštěva zajímavých měst a jejich atraktivit. Jedná se o pobyty s krátkodobým charakterem. Venkovský cestovní ruch se uskutečňuje ve venkovském prostředí převážně na farmách nebo statcích. Často bývá spojován s aktivní účastí na práci v rámci těchto obydlí. Pobyty spojené s léčením a dlouhodobějším charakterem zahrnuje lázeňský cestovní ruch. Posledním členění je cestovní ruch ve střediscích cestovního ruchu, pod které spadají střediska horská a přímořská.

Kromě výše zmíněných druhů cestovního ruchu se využívají další kritéria, mezi které lze zařadit cestovní ruch dle ročního období (letní, zimní, sezónní, mimosezónní), cestovní

ruch dle způsobu ubytování, popřípadě cestovní ruch dle použitého dopravního prostředku a další. (Indrová, 2009, s.26)

3.1.3 Formy cestovního ruchu

Cestovní ruch má mnoho forem, které jsou rozlišovány. Jednou z hlavních forem je cestovní ruch dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu. Většinou se formy cestovního ruchu v praxi prolínají a jen výjimečně se jedná pouze o jednu formu cestovního ruchu. Formy cestovního ruchu se rozlišují na:

Rekreační cestovní ruch, což je nejrozšířenější forma cestovního ruchu, která bývá uskutečněna ve vhodném rekreačním prostředí. Účelem je obnovení fyzických, ale i psychických sil člověka, přičemž se nejedná pouze o pasivní odpočinek, ale také sportovní aktivity. Do rekreačního cestovního ruchu se řadí také pobyt na chatách či chalupách. (Indrová, 2009, s.18)

Kulturně poznávací cestovní ruch se zaměřuje na poznávání historie, zvyků, tradic a kultury vlastní či jiné země. Tato forma přispívá k rozšíření kulturně společenského rozhledu. Řadí se sem návštěvy kulturně historických památek, kulturních akcí, ale také kulturní krajiny či kulturních zařízení. (Indrová, 2009, s.18)

Cestovní ruch s náboženskou orientací je znám z praxe jako poutní turistika, kde se hlavní podnět cestování zaměřuje na prozkoumání církevních památek, ale také poutní a posvátná místa. (Indrová, 2009, s.19)

Cestovní ruch se vzdělávacími motivy se vyznačuje hlavním cílem dalšího vzdělání. Jedná se především o zájezdy jazykové nebo ty s odborným programem. Svým způsobem velká část typů cestovního ruchu má vzdělávací stránku, do které se řadí poznávání jiných zemí a jejich kultur, zvyků a přírody. (Indrová, 2009, s.19)

Cestovní ruch se společenskými motivy představuje společenské styky a komunikaci mezi lidmi. Do této kategorie jsou řazeny návštěvy přátel, rodiny a známých, účast na společenských akcích. Objevuje se zde i klubová turistika, která tvoří skupinu osob se společným zájmem a zálibami, ať už se jedná o sportovní či kulturní. (Indrová, 2009, s.19)

Zdravotně orientovaný cestovní ruch je orientovaný na zdravotní stav obyvatelstva a řadí se do něj zdravotní prevence, rehabilitace, rekonvalescence, popřípadě léčba následků po zranění ať už v lázních nebo jiných střediscích spadajících pod cestovní ruch. Vztahuje se na zdravotní aktivity, pobyty, relaxaci, ale i na ovládání stresu. (Indrová, 2009, s.19)

Sportovně orientovaný cestovní ruch je zaměřen na udržování fyzického i psychického zdraví. Spadají sem pobyty krátkodobé i dlouhodobé, zaměřené na sportovní aktivity, mezi které se řadí horská turistika, cykloturistika, ale i pěší a vodní turistika. Dále se do této skupiny zařazuje i pasivní účast na sportovních akcích, jedná se o tzv. sportovní diváctví, které má podmínku návštěvy mimo místo obvyklého pobytu. (Indrová, 2009, s.20)

Cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí je podobně jako cestovní ruch se vzdělávacími motivy obsažen ve velkém množství typů cestovního ruchu. Hlavním motivem je rozšíření znalostí z oblasti přírody a života v ní, jedná se o faunu i floru. Zejména se jedná o návštěvu přírodních rezervací, národních parků a chráněných krajinných oblastí. (Indrová, 2009, s.20)

Cestovní ruch s dobrodružnými motivy, pod který spadají extrémní sporty, sjezd divokých řek nebo pronásledování divé zvěře, se odvíjí od aktivit spojených s nebezpečím a testováním zdatnosti vyhledávaných lidmi. (Indrová, 2009, s.20, 21)

Cestovní ruch s profesními motivy bývá oproti ostatním formám cestovního ruchu uskutečněn v pracovním čase účastníků na cestovním ruchu, jelikož se jedná především o profesní činnosti a zájmy. Výjimkou, ale nejsou ani cesty ve volném čase účastníků. Do této formy cestovního ruchu se řadí obchodní cestovní ruch, pod který spadají služební cesty za obchodním jednáním, popřípadě za vytvořením nových kontaktů. Dále kongresový cestovní ruch, obsahující účast na kongresech a konferencích, cestovní ruch veletrhů a výstav, kde se jedná o vystavování a nabízení produktů za finanční obnos. Jako poslední se zde nachází incentivní cestovní ruch, i přestože zařazení není jednoznačné. Tento cestovní ruch slouží k využití odměny za odvedenou práci, či jako motivaci k pracovnímu výkonu hrazenou zaměstnavatelem. (Indrová, 2009, s.21)

Cestovní ruch specificky orientovaný je rozlišení, pod který spadá cestovní ruch s určitými motivy. Jedná se zejména o nákupní cestovní ruch za výhodnými nákupy, politický cestovní ruch, který zahrnuje cesty diplomatů, popřípadě cesty na politické akce. (Indrová, 2009, s.22)

3.1.4 Vymezení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu

Konferencí UWTO v Ottawě z roku 1991 schválené základní pojmy v oblasti cestovního ruchu se týkají především rozlišení jednotlivých účastníků na cestovním ruchu ať už v souvislosti s mezinárodním či domácím cestovním ruchem. Rozhodující jsou

základní podstatné znaky, a to změna místa běžného trvalého bydliště, dočasnost cesty a pobytu a současně nevýdělečný charakter cesty. (Malá, 2002, s.13)

Stálý obyvatel (rezident) je v mezinárodním cestovním ruchu, ve vztahu k dané zemi osoba žijící v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku. Oproti tomu v domácím cestovním ruchu ve vztahu k danému místu se jedná o osobu, která v tomto místě žije alespoň 6 po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa v zemi na dobu kratší šesti měsíců. (Malá, 2002, s.11)

Návštěvník (visitor) je osoba, která v mezinárodním měřítku cestuje do odlišné země, než v níž má trvalý pobyt na dobu nepřesahující jeden rok. Hlavní účel cesty nesmí být vykonání výdělečné činnosti v dané zemi. V měřítku domácího cestovního ruchu je to osoba s trvalým pobytem v dané zemi cestující na odlišné místo v zemi mimo své trvalé bydliště na dobu kratší šesti měsíců. I v domácím cestovním ruchu musí být splněna podmínka, že se nejedná o cestu za vykonáním výdělečné činnosti. (Malá, 2002, s.11)

Turista (tourist) v mezinárodním cestovním ruchu je osoba cestující do jiné země, než v níž má bydliště, na dobu, která zahrnuje alespoň jedno přenocování. Zároveň cesta nesmí přesáhnout dobu dvanácti měsíců a nesmí se jednat o cestu za účelem vykonání výdělečné činnosti. V domácím cestovním ruchu se jedná o osobu žijící v dané zemi, která cestuje do jiného místa ve stejné zemi na dobu alespoň jednoho přenocování, ale současně nesmí překročit šest měsíců. Hlavní účel není vykonání výdělečné činnosti. V souvislosti s pojmem turista lze v závislosti na délce pobytu odlišovat turistu na dovolené a krátkodobě pobývajícím turistu. V případě prvního pojmu se jedná o turistu setrvávajícího na určitém místě více než je určitý počet dní, popřípadě nocí. Krátkodobě pobývajícím turistou lze chápat osobu, která nepřekročí limit turisty na dovolené, a přitom doba překročí 24 hodin a zahrnuje alespoň jedno přenocování. (Malá, 2002, s.12)

Výletník (excursionist) nebo také jednodenní návštěvník, je v mezinárodním cestovním ruchu osoba cestující do jiné země, než má trvalý pobyt na dobu nepřesahující jeden den. Další podmínkou je, aby nedošlo k přenocování a hlavní účel cesty nebyl za vykonáváním výdělečné činnosti. V domácím cestovním ruchu je výletník osoba s trvalým pobytem v zemi, ve které cestuje mimo místo svého bydliště na dobu kratší jednoho dne, aniž by v místě přenocoval. Hlavní účel cesty musí být jiný než za vykonáním výdělečné činnosti. (Malá, 2002, s.12)

3.2 Význam cestovního ruchu v rámci ekonomiky

Význam cestovního ruchu v rámci ekonomiky je značný, jelikož se podílí na jejím rozvoji. Ekonomické dopady, napomáhající k rozvoji, vyplývají například z výdajů účastníků na cestovním ruchu, daňových příjmů a různých poplatků a vytvářejí podnikatelské příležitosti a zaměstnání. (Indrová, 2009, s.107)

Cestovní ruch je z ekonomického hlediska tvořen souhrnem aktivit, kdy hlavním cílem je prodat služby a zboží. Účelem prodeje služeb a zboží je tvorba zisku podniků spadajících pod cestovní ruch a pro účastníky na cestovním ruchu tvoří součást spotřeby. (Beránek, 2013, s.21)

Dopady cestovního ruchu na národní ekonomiku se dělí na přímé a nepřímé.

Přímé dopady jsou spojeny s hrubým domácím produktem, na kterém se cestovní ruch z části podílí. Hrubý domácí produkt, známý pod zkratkou HDP, je peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém místě a používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky. U cestovního ruchu se jedná o přírůstek hodnot, které se vytvořily působením půdy, práce a kapitálu v oblasti cestovního ruchu.

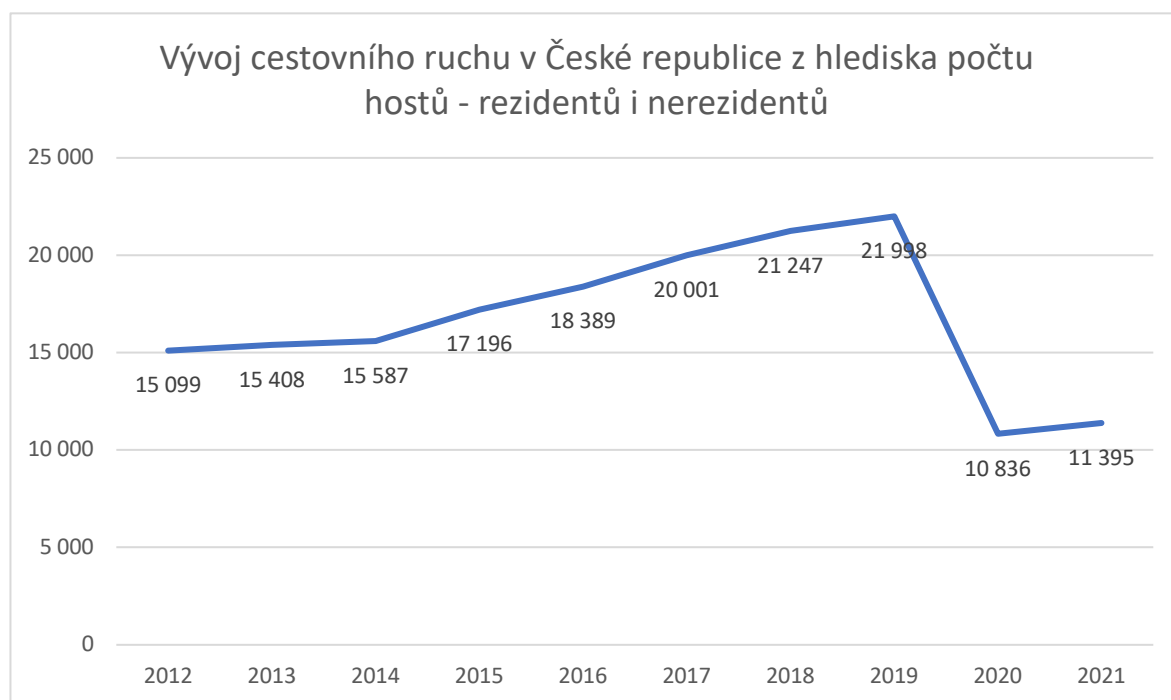
Oproti tomu nepřímé dopady záleží na vlivu cestovního ruchu na ekonomický rozvoj dalších odvětví národního hospodářství. Tyto dopady se vyjadřují pomocí multiplikátorů. V cestovním ruchu jsou to nejčastěji multiplikátory příjmové, zaměstnanosti nebo mzdový multiplikátor. (ČSÚ, 2021)

Podle Českého statistického úřadu byla produkce cestovního ruchu v České republice 328 mld. Kč. Cestovní ruch se podílel na celkovém HDP 2,9 % a to částkou 165 miliard Kč. Na podílu celkové zaměstnanosti v České republice z pohledu pracovních míst se cestovní ruch podílel z 4,5 % a v tomto odvětví bylo 238 tisíc pracovních míst. Všechny číselné údaje se vztahují k roku 2019, jelikož se jedná o poslední rok, než svět postihla pandemie Covid – 19, údaje z roku 2020 a 2021 by nebyly vypovídající. V meziročním srovnání byly hodnoty v roce 2019 o 3,5% vyšší a jedná se o nejvyšší hodnoty, které jsou dosaženy od začátku sledování v roce 2003. Zahraniční návštěvníci v České republice tvořili v cestovním ruchu v tomto roce 57 % a hodnota dosahovala 176,9 miliard Kč. Tuzemští návštěvníci tvořili zbylých 43 % s částkou 131, 4 miliard Kč. Výjezdový cestovní ruch Čechů do zahraničí představoval 84,5 miliard Kč. (ČSÚ, 2021)

4. Vývoj cestovního ruchu v České republice

Data k vývoji cestovního ruchu jsou k dispozici od roku 1989, od kterého jsou vedeny Českým statistickým úřadem. K dispozici jsou data ubytovacích zařízení dělené podle kategorie, počet hostů, přenocování a průměrný počet přenocování. Od roku 2012 došlo ke zkvalitnění dat vybraných sektorů cestovního ruchu, proto nejsou data do tohoto roku srovnatelná s novými zkvalitněnými daty. V grafu 1 je vyobrazen trend vývoje cestovního ruchu, který je dlouhodobě rostoucí, změna nastává až v průběhu roku 2020, zapříčiněná jednoznačně celosvětovou pandemií Covid-19, která znemožňovala cestování v takovém měřítku, jako předchozí roky. V roce 2021 se vývoj cestovního roku oproti roku 2020 zvýšil, ale pouze o malou část, k hodnotě z roku 2019 je stále ještě daleko.

Graf 1 Vývoj cestovního ruchu v České republice z hlediska počtu hostů – rezidentů i nerezidentů (v tisících osob)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2021)

4.1 Vývoj cestovního ruchu v porovnání se zahraničím

Vývoj cestovního ruchu dlouhodobě sleduje Světová organizace cestovního ruchu, známá pod zkratkou UNWTO. Tato organizace každoročně zveřejňuje přehled porovnání vývoje cestovního ruchu na všech kontinentech a ve všech zemích světa. Zveřejňovány jsou především údaje mezinárodního příjezdu turistů a příjmy z mezinárodního cestovního ruchu.

V tabulce 1 lze vidět vzrůst mezinárodního příjezdu turistů ve světě, který od roku 2010, kdy tato hodnota byla 956 milionů, vzrostl v průběhu let o 504 milionů, a tak v roce 2019 činila tato hodnota 1 460 milionů. V roce 2020 kvůli pandemii přišel propad o 73 % a hodnota v roce 2020 byla pouze 381 milionů. Mezinárodní cestovní ruch se tak vrátil na hodnoty z roku 1990. V roce 2021 se restriktce spojené s pandemií Covid – 19 z části uvolnily a hodnoty mezinárodního příjezdu turistů se zvýšily o 15 milionů tedy o necelé 4 % oproti roku 2020. (UNWTO, 2021)

Tabulka 1 Přehled mezinárodních příjezdů turistů ve světě (v milionech)

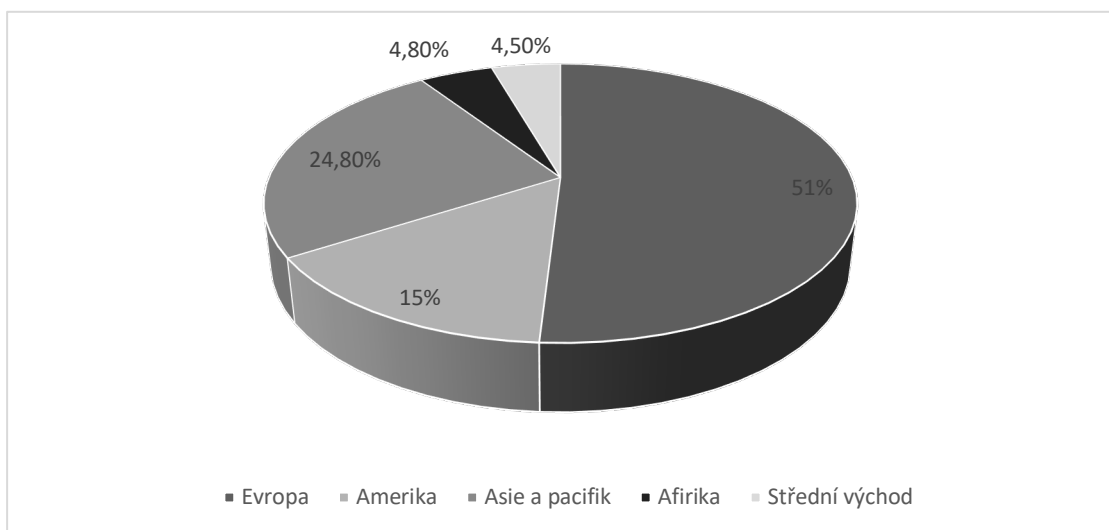
2010	2018	2019	2020	2021
956	1408	1 460	399,9*	415*

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>)

*Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism>)

V následujícím grafu 2 je procentuální rozdělení mezinárodního příjezdu turistů podle subregionů. Největší mezinárodní příjezd turistů byl zaznamenán v Evropě a tvořil 51 % všech mezinárodních příjezdů turistů. Po Evropě byla nejnavštěvovanější Asie a Pacifik se 24,8 % a následně Amerika, která tvořila 15 % mezinárodního příjezdu turistů. Naopak nejmenší hodnota 4,50 % je zaznamenána na Středním východě.

Graf 2 Mezinárodní příjezd turistů podle subregionu v roce 2019 (v procentech)

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>)

Světová organizace cestovního ruchu rovněž zveřejňuje příjmy z mezinárodního cestovního ruchu, které jsou uvedeny v tabulce 2. Příjmy z cestovního ruchu jsou každoročně vyšší a rozdíl mezi rokem 2010, kdy byla hodnota 980 miliard dolarů a rokem 2019, kdy byla hodnota 1 481 miliard dolarů, činí zvýšení o 501 miliard dolarů. V roce 2020 po vypuknutí pandemie hodnoty příjmů z mezinárodního cestovního ruchu klesly v meziročním porovnání o 64 % a tato hodnota představovala 536 miliard dolarů. (UNWTO, 2020)

Tabulka 2 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v miliardách dolarů)

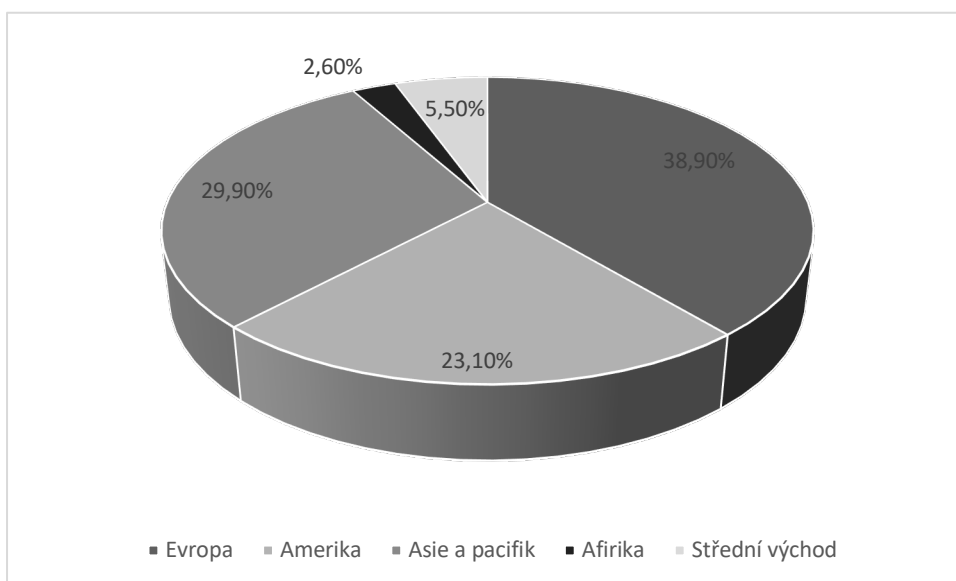
2010	2018	2019	2020
980	1460	1481	536 *

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>)

*Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism>)

Graf 3 znázorňuje, jaký byl procentuální podíl na výši příjmů z cestovního ruchu v roce 2019 z hlediska subregionů. Největší podíl na příjmech mezinárodního cestovního ruchu tvoří Evropa, a to 38,9 %. Naopak nejméně se podílí Afrika, která představuje pouze 2,6 %.

Graf 3 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu v roce 2019 podle subregionů (v procentech)

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>)

Porovnání mezinárodních příjezdů České republiky s vybranými zeměmi v Evropě je uvedeno v tabulce 3. U některých zemí nejsou k některým rokům údaje k dispozici, proto nejsou data uvedena v tabulce. U všech uvedených zemí se počet příjezdů mezinárodních turistů rok od roku zvyšuje. Nejvyšší počet příjezdů je zaznamenán každoročně ve Francii. I přes chybějící údaj z roku 2019 je pravděpodobné, že i v tento rok hodnota mezinárodních příjezdů turistů bude z vybraných zemí nejvyšší. Naopak nejnižší hodnotu z roku 2010 vykazuje Slovensko, u kterého se dá předpokládat, že hodnota bude nejnižší i v ostatních letech, tyto hodnoty však nejsou k dispozici. Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi má trend vývoje rostoucí, ale počet mezinárodních příjezdů není tak vysoký jako třeba u Francie, Španělska, Itálie nebo Německa. Ve Francii je to zapříčiněno především rozmanitým územím, které představuje kulturní atraktivity, sportovní, ale především přírodní

atraktivitu. V České republice byla v roce 2010 hodnota mezinárodního příjezdu turistů 8 629 000, v roce 2018 byla o 5 654 000 vyšší. Jedná se o poslední hodnotu, která vykazuje spolehlivé porovnání, jelikož údaje z roku 2019 nejsou k dispozici a rok 2020 byl ovlivněn celosvětovou pandemií Covid- 19. Všechny hodnoty, které jsou k dispozici klesly ve vybraných zemích v roce 2020 o více než 50 %.

Tabulka 3 Mezinárodní příjezd turistů ve vybraných zemích (uvedeno v tisících)

	2010	2018	2019	2020
Česká republika	8,629	14,283	14,700*	..
Německo	26,875	38,881	39,563	12,400*
Polsko	..	19,623	21,155	8,400*
Slovensko	5,415	5,500*	6,400*	3,200*
Rakousko	22,004	30,816	31,884	15,100*
Francie	77,648	89,400
Itálie	43,626	61,567	64,513	25,200*
Španělsko	52,677	82,808	83,505	18,900*

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>)

*Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism>)

V tabulce 4 jsou uvedeny příjmy z mezinárodního cestovního ruchu ve vybraných zemích Evropy. U všech těchto zemí je mezi rokem 2010 a 2018 zaznamenán nárůst v příjmech. Mezi roky 2018 a 2019 je u většiny zemí zaznamenán pokles v příjmech, i přestože byl u všech zemí nárůst mezinárodního příjezdu turistů. Výjimku za rok 2019 s poklesem příjmů tvoří pouze Slovensko a Itálie, u kterých naopak došlo k mírnému nárůstu.

Česká republika má z vybraných zemí druhý nejmenší příjem, hůře je na tom pouze Slovensko. Tyto hodnoty souvisí s celkovým mezinárodním příjezdem turistů, který je v České republice a na Slovensku z vybraných zemí nejmenší, což je zapříčiněno především velikostí území. Největší příjem z mezinárodního cestovního byl v roce 2019 zaznamenán ve Španělsku. Tato hodnota tvořila 79, 708 milionů dolarů.

V roce 2020 po vypuknutí pandemie Covid – 19 ve všech zemích výrazně poklesl příjem z mezinárodního cestovního ruchu, který byl zapříčiněn ztíženými podmínkami cestování, kvůli restrikcím právě během pandemie. Největší pokles příjmů z vybraných zemí byl v roce 2020 zaznamenán ve Španělsku pokles činit 77 % oproti hodnotě z roku 2019. Nejmenší propad v roce 2020 zaznamenalo Polsko, kterému se hodnoty příjmu z mezinárodního cestovního ruchu zmenšily o 41 %. (UNWTO, 2020)

Tabulka 4 Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu ve vybraných zemích (uvedeno v milionech dolarů)

	2010	2018	2019	2020
Česká republika	7,172	7,442	7,303	..
Německo	34,679	42,977	41,638	22,100*
Polsko	9,414	13,863	13,705	7,800*
Slovensko	2,233	3,200	3,203	1,300*
Rakousko	18,596	23,099	22,942	13,800*
Francie	57,059	66,031	63,801	..
Itálie	38,786	49,262	49,596	19,800*
Španělsko	58,829	81,689	79,708	18,500*

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284422456>)

*Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek e-unwto.org (<https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism>)

4.2 Cestovní ruch a Covid – 19

Kvůli událostem posledních měsíců spojených především s pandemií Covid-19, která hýbe celým světem, patří cestovní ruch k jedné z nejvíce zasažených oblastí nejen v České republice. Jedná se o krizi zdravotní, ale postihla rovněž ekonomický sektor ve velkém měřítku. Zatím není možné definovat celkový rozsah dopadu pandemie na cestovní ruch, ale lze vidět alespoň částečné porovnání roku 2019 a roku 2020.

V roce 2020 byl pokles mezinárodního příjezdu turistů oproti roku 2019 celkem 74 %. V roce 2019 byla hodnota mezinárodního příjezdu turistů 1,5 miliard a představovala oproti roku 2018 nárůst o 4 %. V roce 2020 byla hodnota mezinárodního příjezdu turistů pouze 381 milionů. V tabulce 5 jsou uvedeny hodnoty mezinárodního příjezdu turistů rozdělených do

subregionů. U všech těchto subregionů je vidět výrazný pokles, který zapříčinila právě pandemie Covid-19. Nejvyšší pokles byl v Asii a Pacifiku, kde hodnota klesla o 84 %. Nejmenší pokles byl v Americe, kde hodnoty klesly o 69 %.

Tabulka 5 Porovnání mezinárodního příjezdu turistů v roce 2019 a po vypuknutí pandemie Covid – 19 v roce 2020 (v milionech)

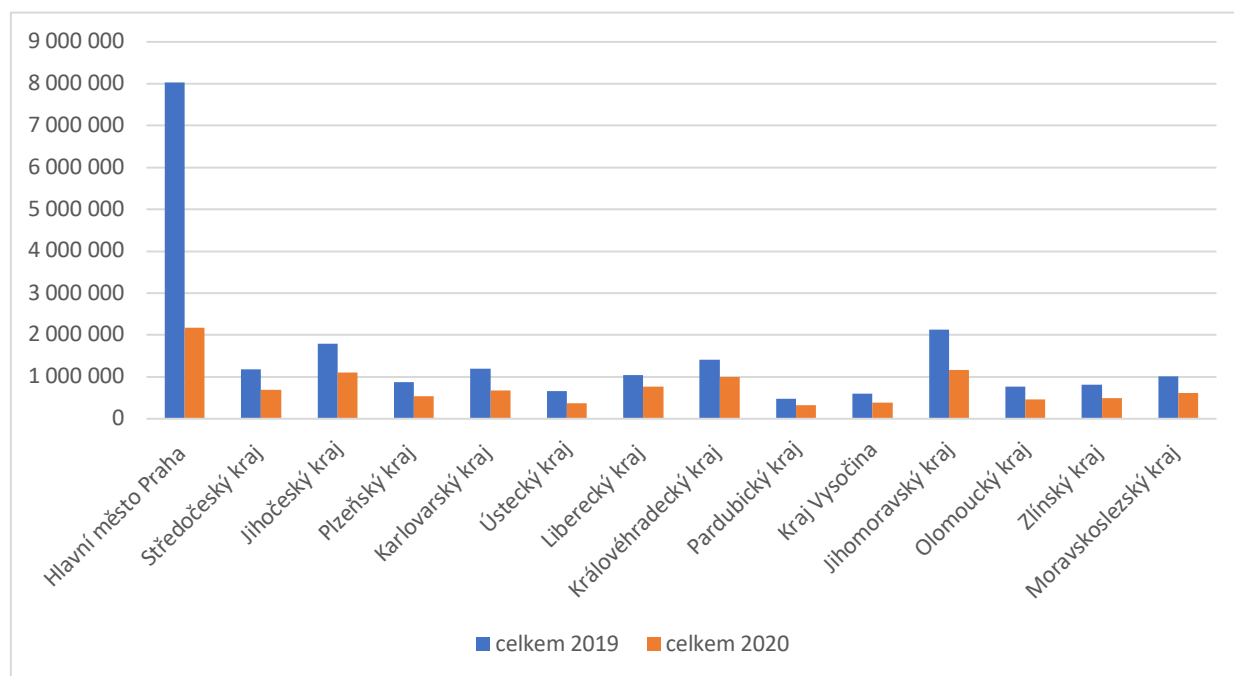
	Evropa	Amerika	Afrika	Střední východ	Asie a Pacifik
2019	746	219	70	65	360
2020	221	69	18	16	57

Zdroj: vlastní zpracování dle e-unwto.org (<https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>)

Podle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) celkové ztráty v mezinárodním příjezdu turistů jsou odhadovány ve výši 1 miliardy. V příjmech z mezinárodního cestovního ruchu se jedná o celosvětovou ztrátu 1,3 bilionu dolarů. Odhadovaná ztráta v celosvětovém měřítku HDP se pohybuje přes 2 biliony dolarů. Všechny hodnoty cestovního ruchu mohly klesnout v mezinárodním cestovním ruchu na hodnoty z devadesátých let dvacátého století. Dle prognózy UNWTO, která byla stanovená na roky 2021 až 2024, by se mezinárodní cestovní ruch měl dostat na hodnoty z roku 2019 za 2,5 až 4 roky. Všechno bude záviset na vývoji pandemie Covid- 19 v jednotlivých zemích a na opatřeních omezujících cestovní ruch. (UNWTO, COVID-19 and tourism <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>)

V rámci České republiky jsou následky pandemie Covid – 19 rovněž vidět na počtu hostů v jednotlivých krajích. Tabulka 6 vyjadřuje hodnoty celkového počtu hostů v letech 2018 a 2021. Nejzajímavější je porovnání roků 2019 a 2020, kdy vypukla pandemie Covid-19. Ve všech krajích došlo v roce 2020 k výraznému poklesu počtu hostů. Nejvíce zasažena je Praha, kde došlo k nejvýraznějšímu poklesu o 73 %. Nejmenší rozdíl oproti roku 2019 byl v Pardubickém kraji, kde došlo k poklesu o 164 834 hostů, což je o 34 % méně. Pokles hostů je zapříčiněn především velkým úbytkem nerezidentů, jelikož podmínky pro cestování byly oproti ostatním rokům, kvůli jednotlivým opatřením, velmi složité. Počet rezidentů rovněž poklesl, ale v mnohem menším měřítku než u nerezidentů, což zapříčinilo cestování rezidentů v rámci České republiky. Grafické zobrazení porovnání roků 2019 a 2020 je v grafu 4 a je vidět pokles celkových hostů ve všech krajích.

Graf 4 Porovnání počtu hostů v roce 2019 a po vypuknutí pandemie Covid- 19 v rámci krajů v České republice

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2020)

4.3 Cestovní ruch v rámci krajů

V tabulce 6 je uveden vývoj cestovního ruchu v rámci krajů České republiky. Mezi roky 2018 a 2019 je nárůst celkového počtu návštěvníků. Pokles je zaznamenán s rokem 2020, který byl ovlivněn celosvětovou pandemií Covid- 19 a ztíženými podmínkami pro cestování.

Tabulka 6 Vývoj cestovního ruchu v České republice podle krajů (celkem a rozdělení rezidentů a nerezidentů)

	2019			2020			2021		
	celkem	nerezidenti	rezidenti	celkem	nerezidenti	rezidenti	celkem	nerezidenti	rezidenti
Hlavní město Praha	8 029 110	6 786 151	1 242 959	2 178 267	1 446 945	731 322	2 358 642	1 413 250	945 392
Středočeský kraj	1 174 334	275 728	898 606	685 487	76 314	609 173	782 114	78 933	703 181
Jihočeský kraj	1 787 952	636 206	1 151 746	1 102 851	143 220	959 631	1 116 295	110 604	1 005 691
Plzeňský kraj	879 717	317 816	561 901	534 587	119 866	414 721	555 941	112 094	443 847
Karlovarský kraj	1 193 555	719 328	474 227	682 879	250 940	431 939	708 814	189 710	519 104
Ústecký kraj	657 946	222 498	435 448	378 035	78 226	299 809	404 310	73 623	330 687
Liberecký kraj	1 042 860	222 381	820 479	772 726	99 680	673 046	726 652	64 626	662 026
Královéhradecký kraj	1 410 305	318 039	1 092 266	996 357	146 870	849 487	941 589	85 928	855 661
Pardubický kraj	482 353	61 143	421 210	317 519	23 727	293 792	351 348	28 199	323 149
Kraj Vysočina	606 444	76 777	529 667	389 409	29 281	360 128	451 429	33 241	418 188
Jihomoravský kraj	2 136 191	756 416	1 379 775	1 162 315	205 108	957 207	1 329 285	221 480	1 107 805
Olomoucký kraj	761 433	148 924	612 509	464 762	46 642	418 120	469 028	45 977	423 051
Zlínský kraj	808 937	125 178	683 759	496 819	42 912	453 907	554 052	43 162	510 890
Moravskoslezský kraj	1 013 461	216 455	797 006	615 685	73 906	541 779	646 257	72 768	573 489

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2022)

Nejnavštěvovanější je hlavní město Praha, které má v průběhu let nejvíce hostů. V roce 2019 bylo v Praze celkem 8 029 110 hostů. Za hlavním městem je Jihomoravský kraj, který má druhý největší počet hostů. Nejmenší počet hostů má namířeno do Pardubického kraje. V roce 2019 tento kraj navštívilo pouze 482 353 hostů.

Pokud porovnáme počet nerezidentů a rezidentů v jednotlivých krajích, tak u většiny krajů převažuje počet rezidentů nad nerezidenty. Pouze hlavní město Praha a Karlovarský Kraj mají oproti ostatním krajům vyšší počet nerezidentů než rezidentů, což znamená, že tyto kraje jsou pro zahraniční turisty nejvíce oblíbené. Nejnižší počet návštěvnosti nerezidentů i rezidentů je v Pardubickém kraji, nejvyšší počet návštěv nerezidentů je v Praze a nejvíce rezidentů navštěvuje Jihomoravský kraj.

5. Charakteristika Karlovarského kraje

5.1 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj je jeden ze čtrnácti krajů na území České republiky. Nachází se na severozápadě České republiky a sousedí na jihu s krajem Plzeňským a na východní části s krajem Ústeckým. Vznikl v roce 2000 rozdělením Západočeského kraje na kraj Karlovarský a Plzeňský. (Velká turistická Encyklopedie Karlovarský kraj, s.6)

Podél Karlovarského kraje se táhne hranice s Německem. Na severu se rozkládá spolková země Sasko a na západě část Bavorska. Karlovarský kraj patří po Libereckém kraji k druhému nejmenšímu z celé České republiky, jelikož zaujímá rozlohu 3310 km², která představuje pouze 4,2% rozlohy České republiky. Krajským městem Karlovarského kraje jsou Karlovy Vary a jedná se o druhé nejmenší krajské město. (Karlovarský kraj, 2020)

Hejtnanem Karlovarského kraje se 14. prosince 2020 stal Petr Kulhánek, který nahradil ve funkci Petra Kubise. Petr Kulhánek byl v letech 2010 až 2018 primátorem Karlových Varů. (Karlovarský kraj, 2020)

Státy Evropské unie mají tzv. územní statistickou jednotku NUTS, což je zkratka anglického názvu Nomenclature of Territorial Units for Statistics a jedná se o územní statistickou jednotku, vytvořenou pro území Evropské unie a kandidátských států EU. NUTS II. má v České republice 8 sdružených krajů a Karlovarský kraj společně s Ústeckým krajem tvoří sdružené území Severozápad. (Karlovarský kraj, 2020) Karlovarský kraj se řadí do NUTS III, které jsou tvořeny jednotlivými kraji. (Zelenka, 2012, s.382,383)

5.1.1 Rozdělení Karlovarského kraje

Karlovarský kraj se jako všechny kraje v České republice rozděluje na okresy, obce s rozšířenou působností a obce. Okres je statistická územní jednotka řazena do NUTS IV. a Karlovarský kraj je rozdělen do 3 okresů, a to na Chebský, Sokolovský a Karlovarský. Obce s rozšířenou působností vykonávají správu v přenesené působnosti a spadají pod ně také obce s pověřeným obecním úřadem, na které jsou státem přenesené pouze částečné pravomoci. Karlovarský kraj je rozdělen na 134 obcí, které jsou různých velikostí. Z toho je 7 obcí s rozšířenou působností a 14 obcí s pověřeným obecním úřadem. Obce jsou dále děleny na části, kterých je 527. Největším okresem je Karlovarský, který zabírá rozlohu 45,6% kraje a nachází se v něm 56 obcí. (Karlovarský kraj, 2020)

5.1.2 Obyvatelstvo

Dle dat Českého statistického úřadu žilo na území Karlovarského kraje k 31.12.2020, 293 311 obyvatel, z toho 50,6 % tvořily ženy. Z hlediska dlouhodobého sledování dochází v Karlovarském kraji k úbytku obyvatelstva. Na území kraje byl k poslednímu dni roku 2020 průměrný věk 43,3 let. Z hlediska obyvatelstva je Karlovarský kraj nejmenší z celé České republiky, tvoří pouze 2,7 %. Pohyb obyvatelstva v kraji závisí také na migraci obyvatel, kdy se v roce 2020 přistěhovalo 3002 osob, z toho 41,6 % cizinců a 58,4 % z ostatních krajů České republiky. Ve stejném období se z Karlovarského kraje odstěhovalo 3 011 osob. (Český statistický úřad Karlovarského kraje – obyvatelstvo, 2021)

5.1.3 Geografie

Karlovarský kraj se rozkládá na rozloze 3 310 km² a představuje pouze 4,2% rozlohy České republiky, po Libereckém kraji je druhý nejmenší.

Na severu Karlovarského kraje podél Německých hranic se rozléhají Krušné hory, s nejvyšším bodem Klínovcem, který se nachází v 1 244 m.n.m. Nejnižší bod je situovaný na řece Ohři na hranici s Ústeckým krajem ve výšce 320 m.n.m.

Převažují zde převážně pahorkatiny, kromě Krušných hor se zde nachází Doupovské hory, CHKO Slavkovský les a Smrčiny. Podél řeky Ohře se nachází pánevní oblasti, které jsou nižší výšky. Řeka Ohře je největší řekou na území Karlovarského kraje a ostatní řeky

na tomto území spadají do jejího povodí. Mezi tyto řeky patří Teplá, Rolava, Střela, Odava, Svatava a Bystřice. Rozlohu 43,3% kraje zabírají lesy, které mají 1 438 km². Zemědělská plocha zabírá 1241 km², z toho je 16,3% orné půdy.

(Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018-2023, 2018)

5.1.4 Ekonomické ukazatele

Cestovní ruch má význam pro domácí i zahraniční ekonomiku, proto jej zkoumá mnoho ekonomů, kteří se zaměřují na nabídku, poptávku, ale také platební bilanci, zaměstnanost a další. Zkoumání cestovního ruchu ekonomy podporuje analýzu cestovního ruchu, jeho přínos pro ekonomiku určitého státu a související ekonomický rozvoj. (Goeldner, Richie, 2012, s.18)

Hrubý domácí produkt, známý pod zkratkou HDP, je klíčovým ukazatelem vývoje ekonomiky. Jedná se o vyjádření celkové hodnoty služeb a statků na určitém území. V České republice v roce 2019 HDP tvořil 5 647,2 miliard Kč. V Karlovarském kraji v roce 2019 činila tato hodnota 100 680 milionů korun. V přepočtu na jednoho obyvatele tohoto kraje je to 341 512 Kč. Porovnávaná hodnota je z roku 2019, jelikož rok 2020 a 2021 byl ovlivněn pandemií Covid - 19 a hodnoty by tedy nebyly vypovídající. Stejně jako HDP České republiky i HDP v Karlovarském kraji za posledních 7 let stoupalo. Propad přišel až v roce 2020, zapříčiněn právě Covidem-19. (ČSÚ, 2021)

Průměrná hrubá měsíční mzda ve 3. čtvrtletí roku 2021v Karlovarském kraji představovala 32 350 Kč. Ve stejném období tvořila průměrná hrubá měsíční mzda v České republice 37 499 Kč. Rozdíl mezi průměrnou hrubou mzdou v České republice a tou v Karlovarském kraji je 13, 7 %. V roce 2021 podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 až 64 let představoval 4,05 %, to řadí Karlovarský kraj k nejhorším. Hůře na tom byl pouze kraj Moravskoslezský (4,94 %) a Ústecký (4,88 %). Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných byl v roce 2021 v Pardubickém kraji, kde byla hodnota 2, 09 %. (ČSÚ, 2021)

6. Cestovní ruch v Karlovarském kraji

Pro Karlovarský kraj je cestovní ruch jedním z nejdůležitějších odvětví. Pro tento kraj je velmi významné lázeňství, které každoročně přiláká mnoho turistů. V Karlovarském kraji se zmiňuje tzv. lázeňský trojúhelník, který je tvořen územím mezi Karlovými Vary, Mariánskými Lázněmi a Františkovými Lázněmi. Dne 24.7.2021 byly Karlovy Vary a celý lázeňský trojúhelník zapásaný na seznam světového dědictví UNESCO mezinárodním výborem pro světové dědictví na 44. zasedání v Číně. (oficiální stránky Karlovy Vary-karlovyvary.cz, 2022)

6.1 Hlavní atraktivity

Mezi největší atraktivity Karlovarského kraje patří lázeňství. V Karlovarském kraji se nachází nejvyšší míra koncentrace léčivých pramenů na světě. Převahu v lázních Karlovarského kraje mají alkaicko síranové kyselky s rozdílnými podíly různých látek a mají rovněž rozdílné teploty – studené kyselky, ale i hepertermální zřídla. (David, Soukup, 2010 s. 245)

Lázně Karlovy Vary se nachází v krajském městě Karlovarského kraje a jsou nejznámější lázeňské středisko v České republice. Vznik Karlových Varů zapříčinili teplé minerální prameny a založil je Karel IV, po kterém nesou jméno. Karlovarské prameny jsou pozůstatostí po vulkanické činnosti, která se zde dříve nacházela. Každý den se dostane na povrch 3 miliony litrů léčivé minerální vody, která obsahuje asi 18 tun minerálních solí. Minerální voda vyvěrá na 80 místech, z toho 19 z těchto míst bylo uznáno za léčivé. (David, Soukup, 2010, s. 75, 76, 86)

Mariánské Lázně se nachází v oblasti Slavkovského lesa, a to v jeho nejjižnější části. V České republice jsou druhé největší a zároveň nejmladší lázně. Nejvýznamnějším místem v Mariánských Lázních je kolonáda, která je spojena se zpívající fontánou. Lečí se zde nemoci spojené s ledvinami a močovými cestami, dále s nervovou soustavou, zažívacími a dýchací problémy. Léčba je spojena s koupelí v minerálních vodách, ale také s plynovými koupelemi a zábaly. V okolí Mariánských Lázní vyvěrá více než 160 minerálních pramenů, přímo ve městě je to 50 těchto pramenů. (David, Soukup, 2010, s.126, 129)

Františkovy Lázně se zaměřují na léčbu gynekologických onemocnění, nemoci srdce a cév, ale také problémy s pohybovým aparátem. Minerální vody nacházející se ve

Františkových Lázních jsou studené kyselky. Nejznámějším pramenem je Františkův pramen. (David, Soukup, 2010, s.40)

Lázně Jáchymov jsou první vzniklé radioaktivní lázně na světě, kde kromě minerálních vod používají i přírodní plyny a peloidy, což jsou anorganická bahna, slatiny a rašeliny. Léčí se zde onemocnění kloubů, nervový systém, páteř i kožní nemoci, především pomocí radonové vody používané při koupelích. (oficiální stránky lázní Jáchymov – laznejachymov.cz, 2022)

V oblastech Krušných hor, Českého lesa a Slavkovského lesa jsou ložiska, která obsahují stříbro, měď, cín, olovo, zinek a uran. K nejvýznamnějším dolům v Karlovarském kraji patřil Horní Slavkov a Jáchymov. Další hornické střediska byla ve městech Abertamy, Pernink, Boží Dar a Blatná. V dnešní době již řada sídel a dolů zanikla a je možné navštívit štoly, které připomínají minulost hornictví. (David, Soukup, 2010, s.245)

V Jáchymově se nachází Štola č. 1 Jáchymov sousedící s dolem Svornost, který byl v minulosti plný stříbra. Ve štole je expozice důlní techniky. (oficiální stránky Muzea Sokolov - omks.cz, 2022).

U českoněmeckých hranic blízko Božího Daru je zpřístupněna pro návštěvníky Štola Johannes nacházející se na Zlatém kopci. V minulosti se zde dobývali rudy cínu, železa, mědi, ale také zinku. (oficiální stránky štoly Johannes – stolajohannes.cz, 2022)

V Karlových Varech se každoročně koná Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, který je největší na území České republiky. Jedná se o nejdůležitější filmový festival ve střední a východní Evropě. První ročník se však konal v Mariánských Lázních roku 1946 a do Karlových Varů se přesunul o rok později, tedy v roce 1947. Na Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary se každoročně uvede až 200 filmů z celého světa a objevují se zde i celosvětově uznávaní herci. (oficiální stránky mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary- kviff.com, 2022)

V Karlovarském kraji se nachází Krušné hory a oblíbená horská střediska. Krušnohorská magistrála spojuje nejzápadnější část Krušných hor s východní částí, v létě tak slouží jako cyklistická trasa a v zimě jsou zde upravené stopy pro běžkaře. Největším lyžařským areálem v oblasti Krušných hor je Skiareál Klínovec, který pro návštěvníky nabízí 18 km sjezdovek na rozloze 50 ha. Klínovec je atraktivitou i v létě, jelikož se zde nachází

trailpark a navštěvují ho návštěvníci s horskými koly. Jsou zde 4 různé stezky rozdělené podle obtížnosti. (dostupné z oficiálních stránek Krušných hor – krusnehoru.eu, 2022)

V Karlových Varech se vyrábí známý český bylinný likér Becherovka. Jeho historie sahá do roku 1794. Vyrábí se z karlovarské vody, lihu, přírodního cukru a tajné směsi bylinek. Becherovka se exportuje do značného množství zemí světa. V Karlových Varech se nachází návštěvnické centrum Becherovky, které nabízí návštěvníkům možnost prohlédnout si ve čtyřech jazycích historii rodu Becherů, recepty Becherovky i historické lahve. (oficiální stránky Becherovky – becherovka.com, 2022)

V Karlovarském kraji se vyrábí minerální voda Mattoni, která vzniká na přelomu Doupovských hor, Krušných hor a Karlovarské vysočiny. Dochází zde k mineralizaci vody horninami. Voda je koncentrací oxidu uhličitého z Doupovských hor a minerály z Karlovarského žulového masivu. Lokalita pramene Mattoni se nachází v Kyselce nedaleko Karlových Varů. (oficiální stránky Mattoni – mattoni.cz, 2022)

Sklárna Moser, založena roku 1857 v Karlových Varech, vyrábí ruční bezolovnatý luxusní křišťál. Výroba vázy ve sklárně vyžaduje až 40 sklářských mistrů, a i to přispívá k celosvětovému znaku luxusního křišťálu a symbolu ručního zpracování. Sklárna Moser nabízí návštěvníkům prohlídku sklářské hutě a muzea Moser v Karlových Varech. (oficiální stránky Moser – moser.com, 2022)

6.2 Realizační podmínky

6.2.1 Ubytování

Ubytovací služby tvoří pro cestovní ruch základní podmínku a nedílnou součást pro jeho vývoj. Ubytování se charakterizuje jako „umožnění přechodného ubytování mimo trvalé bydliště“. (Indrová, 2009, s.31) K původním ubytovacím službám patřily hostince, které poskytovaly přístřeší při cestování za obchodem a předcházely hotelům, které se objevily až na přelomu 18. a 19. století. První luxusní hotely se objevují až o století později.

Kategorie ubytovacích zařízení dle metodiky platné v České republice:

Hotel – ubytovací zařízení s alespoň deseti pokoji pro přechodné ubytování a se stravovacími službami. Hotely se člení do čtyř tříd, podle toho, jaké služby poskytují

Motel – ubytovací zařízení zejména pro motoristy v alespoň deseti pokojích

Penzion – ubytovací zařízení srovnatelný s hotelem, které má minimálně pět pokojů

Botel – ubytovací zařízení na lodi, která je trvale zakotvena

Kemp – ubytovací zařízení poskytující přechodné ubytování ve vlastním zařízení (stan, obytný přívěs) nebo v ubytovacích prostorách provozovatele (chaty, sruby, bungalovy)

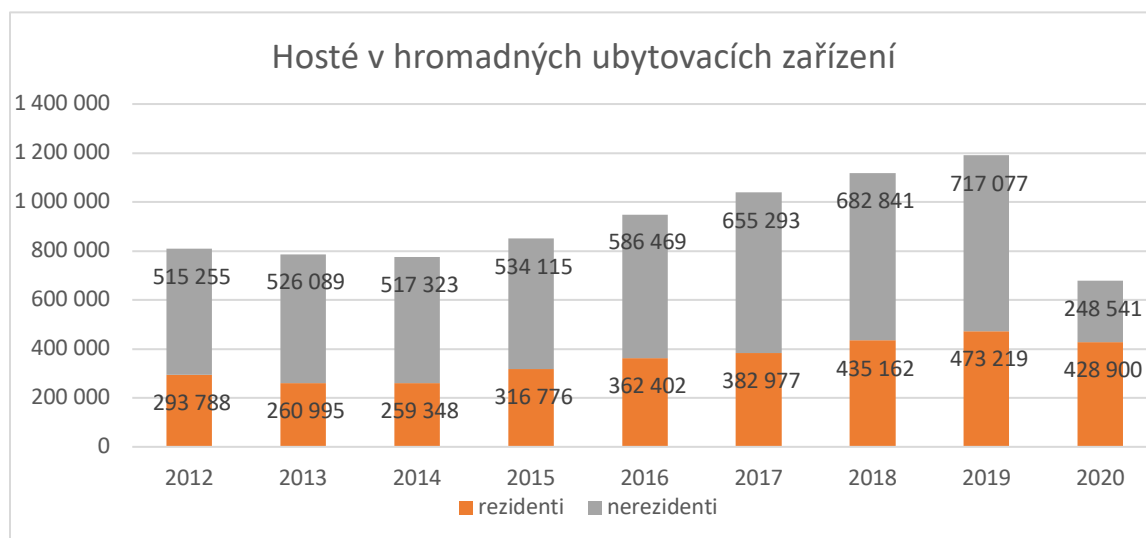
Chatová osada – ubytovací zařízení v objektech provozovatele (chaty, sruby, bungalovy)

Turistická ubytovna – jedná se o ubytovací zařízení pro více osob v jedné místnosti (Indrová, 2009, s.37,38)

V Karlovarském kraji bylo v roce 2012 k dispozici 504 ubytovacích zařízení. Ve všech zařízení dohromady bylo 15 967 pokojů a v nich 33 132 lůžek. Míst pro stany a karavany bylo 1 279. V průběhu let docházelo k nárůstu počtu zařízení a s tím i pokojů a lůžek. V roce 2020 bylo o 113 ubytovacích zařízení více a počet pokojů se vyšplhal na 17 572, počet lůžek byl vyšší o 3 737. Za 8 let došlo i k nárůstu míst pro stany a karavany, a to na počet 1698. (ČSÚ, 2021)

Od roku 2012 jsou k dispozici údaje o počtu hostů a přenocování v hromadných ubytovacích zařízení. Data jsou obsažena v grafu 5, kde je rozlišení na rezidenty a nerezidenty. V roce 2012 tento údaj činil 809 043 hostů celkem. Do roku 2014 tato čísla klesala a počet hostů klesl za tento rok na 776 671 hostů. Následující roky měl počet hostů stoupající charakter, což je vidět z grafu 5. Vysoký pokles přišel až v roce 2020, který byl zapříčiněn celosvětovou pandemií, ale ubylo především zahraničních hostů.

Graf 5 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Karlovarském kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2021)

6.2.2 Stravování

Kromě ubytovacích služeb se s cestovním ruchem bezpodmínečně pojí i služby spojené se stravováním. Stravovací služby jsou využívány v průběhu pobytu, ale také v průběhu přemísťování z trvalého bydliště do místa pobytu, popřípadě v průběhu pobytu při přemísťování se v místě dočasného pobytu. Stravování je zajišťováno individuálně či společně. (Indrová, 2009, s. 41)

Individuální stravování si zajišťuje účastník cestovního ruchu sám. Vynaloží své prostředky a sílu na přípravu pokrmů. Výhodou této formy stravování představuje okamžité možnosti pro splnění potřeby výživy, odpovídajících individuálním silám a vlastním finančním možnostem. Nevýhodou může být ztráta času spojená s přípravou.

Společné stravování představuje hromadnou přípravu pokrmů a nápojů, pro skupiny osob na určitém místě a v určitý čas. Tato forma stravování má oproti individuálnímu význam společenský a ekonomický. Společné stravování může být formou veřejného stravování (restauračního) nebo účelového stravování – „uzavřeného“ (závodní jídelna, školní, lázeňské). (Indrová, 2009, s. 42)

V cestovním ruchu jsou účastníky nejvíce využívány provozovny veřejného stravování. Účastníci cestovního ruchu využívají stravovacích nabídek některých hotelů v rámci služeb. Mezi tyto stravovací služby se řadí: ubytování se snídaní, polopenze (dvě jídla za den), plná penze (snídaně, oběd, večeře), all inclusive (celodenní stravování a neomezená konzumace nápojů) (Indrová, 2009, s. 44, 45)

Kapacity pohostinských provozoven se běžně nesledují, avšak jsou k dispozici pouze údaje sledované k roku 2001, kdy bylo v Karlovarském kraji 939 provozoven. (ČSÚ, 2021)

Z ekonomického hlediska jsou k dispozici data z NACE, kde jsou uváděny ekonomické subjekty podle převažující činnosti. „NACE je akronym pro statistickou klasifikaci ekonomických činností, kterou používá Evropská unie od roku 1970. Stravování a pohostinství je v sekci I pod číslem 56. K poslednímu dni roku 2020 je v Karlovarském kraji 5 352 ekonomických subjektů ve stravování a pohostinství. Nejvíce těchto subjektů je lokalizovaných v Karlových Varech, za kterými je Cheb. (ČSÚ – Karlovarského kraje, 2021)

6.2.3 Dopravní infrastruktura

Doprava je cílené přemísťování jedinců, popřípadě nákladu, pomocí vlastní síly, hromadných dopravních prostředků či individuálně řízených dopravních prostředků nebo různých dopravních prostředků, které využívají jiné druhy energie. Jedná se o základní službu, která spadá pod cestovní ruch. Dopravní prostředek se využívá k přepravě z místa obvyklého trvalého pobytu do míst návštěvních. (Zelenka 2012, s.118, 119)

Infrastruktura je podle původního významu „*souhrn všech inženýrských sítí, komunikací a dalších služeb, které propojují obydlené místo s okolním regionem a zajišťují potřeby místních obyvatel, podnikatelů i návštěvníků*“ (Zelenka 2012, s.235) V doplněném významu se do infrastruktury započítávají i místní služby pro rezidenty i nerezidenty jako je ze sociálního hlediska kultura, zdravotnictví, sociální péče apod. Tvoří základ ekonomického, sociálního a dalšího rozvoje života místních obyvatel. V cestovním ruchu je infrastruktura označována jako soubor všech předpokladů pro uspokojení potřeb. Jedná se o dopravu, komunikaci, zásobování, elektřinu, pitnou vodu, kanalizace, maloobchodní síť, banky, směnárny apod. Kvalita těchto předpokladů znázorňuje míru prožitku návštěvníků. (Zelenka 2012, s.235)

K 31.12.2017 bylo v Karlovarském kraji 2 058 km silnic. Z toho 37 km tvořila dálnice D6, která spojuje Prahu – Karlovy Vary – Cheb – státní hranice Česko/Německo.) Dále 183 km spadá pod silnice I. třídy a ostatních 1838 km jsou silnice II. a III. třídy. (oficiální stránky dálnice D6, dalnice-d6.cz)

Železniční síť v Karlovarském kraji má 2 hlavní tratě, jednou z nich je trať č. 140 Cheb – Sokolov – Karlovy Vary – Ostrov, dále pokračující do Ústeckého kraje, kde končí

v Ústí nad Labem. Druhá hlavní trať je mezi Mariánským Lázněmi a Chebem, která vede z Ostravy přes Prahu a Plzeň až do Chebu. Ostatní železniční trasy na území jsou především regionálního až lokálního významu. (Pozemní infrastruktura a doprava – Karlovarský kraj, 2022)

Na území Karlovarského kraje se nachází letiště Karlovy Vary. Nejvíce cestujících zde odbavili v roce 2013 a to 104 469. Spoje z Karlovarského letiště byly do Ruska, a to především do Moskvy a Petrohradu. Tyto linky provozovala hlavně společnost ČSA, která ale v roce 2018 ukončila pravidelný provoz spojů do Ruska. Tuto linku nahradila společnost POBEDA, která vypravovala spoje Karlovy Vary – Moskva. V roce 2019 byl na letišti v Karlových Varech zahájen provoz letecké školy F Air, kde se zaměřují především na výcvik zahraničních studentů. (oficiální stránky letiště Karlovy Vary, airport-k-vary.cz, 2022)

Od března roku 2020, kdy vypukla pandemie Covid – 19, z karlovarského letiště nelétá žádná pravidelná letecká linka. V prosinci roku 2021 měla na letišti Karlovy Vary létat linka společnosti Nordwind Airlines, a to z Petrohradu. Letecká společnost to oznámila v říjnu 2021. Tato linka nakonec zahájena v prosinci 2021 nebyla, ale nyní jsou lety této společnosti naplánovány na konec března 2022. Letecká společnost Smartwings zde od 15. června 2022 zavede sezónní linku do turecké Antalye, která bude v provozu do září. (Zdopravy, 2022)

6.3 Možnosti a problémy dalšího rozvoje

Důležitým prvkem pro rozvoj cestovního ruchu je propagace, která je z marketingového hlediska označovaná za komunikační mix. Opírá se o nástroje, které tvoří především reklama jako placená forma prezentace v médiích, direct marketing a internet. (Foret, Foretová, 2001, s. 71) Hlavním cílem propagace je vytvářet poptávku po službě nebo zboží. Důležité je tedy upoutat pozornost, vyvolat zájem. (Goeldner, Ritchie, 2012, s. 476)

Jedním z hlavních problémů pro Karlovarský kraj je chybějící spojení s hlavním městem Prahou. Toto spojení zprostředkovává dálnice D6, která stále není dokončená. Hotový je pouze úsek Praha – Řevničov dlouhý 42,7 km a poté úsek Lubenec-obchvat – Bošov dlouhý 9 km, ostatní úseky jsou v realizaci nebo ve stádiu, kdy se teprve realizace předpokládá v dalších letech. Dle předpokladů by dálnice D6 měla být hotová v roce 2028,

poté bude cesta do Karlovarského kraje jednodušší a rychlejší. (oficiální stránky dálnice D6, dalnice-d6.cz, 2022)

Karlovarský kraj provozuje internetové stránky zivykraj.cz, který návštěvníkům nabízí velké množství tipů na výlety a pobyty, kam se turista může vydat. Stránky si může návštěvník zobrazit ve 4 jazycích, a to českém, anglickém, německém a ruském. Karlovarský kraj nabízí kartu Karlovy Vary region card, která majiteli poskytne návštěvu kulturních památek a zajímavých míst zdarma nebo se slevou. V ceně této karty je městská hromadná doprava po Karlových Varech a Mariánských Lázních. Karlovy Vary region card se prodává pro dospělého nebo rodinu (2 dospělí a 2 děti) na 2, 4 popřípadě 7 dní. Ceny této karty jsou uvedeny v příloze 1. (oficiální stránky – karlovyvarycard.cz, 2022)

K rozvoji Karlovarského kraje by mohly napomoci i sociální sítě, jako je Facebook, Instagram, YouTube, které jsou v dnešní době nedílnou součástí našich životů.

Karlovarský kraj má dva účty na sociální síti Instagram, první je [@karlovarskykraj](https://www.instagram.com/karlovarskykraj), kde jsou sdílené příspěvky aktuálního dění v kraji a následně [@zivykraj](https://www.instagram.com/zivykraj), který zprostředkovává pro Karlovarský kraj destinační agentura a jsou zde příspěvky s tipy na výlety.

V Karlovarském kraji bylo v roce 2018 a 2019 více nerezidentů, proto by bylo vhodné popisky k příspěvkům přidávat i například v anglickém jazyce, aby se zajímavá místa dostala do povědomí i zahraničním návštěvníkům.

Rozvoj Karlovarského kraje by mohla podpořit propagace sportovních míst, která se zde nachází. Jedná se především o propagaci Krušnohorské magistrály, o které stále neví spousta lidí, přitom kvalitou by se běžecké trasy mohly rovnat Jizerské magistrále, přitahující spousta běžkařů. Další propagace by se mohla týkat značených cyklotras, kterých Karlovarský kraj nabízí více než 2 000 kilometrů. Propagace by se měla zaměřit rovněž na řeku Ohří, která sice není tak navštěvovaná jako Vltava, ale nabízí taktéž dobré podmínky.

7. Návrh sedmidenního turistického pobytu v Karlovarském kraji

V Karlovarském kraji se nachází velké množství turisticky zajímavých míst, ať už se jedná o města, muzea, lázně nebo přírodní památky. Ty nejvíce atraktivní jsou obsaženy v návrhu turistického pobytu v Karlovarském kraji na sedm dní. Návrh turistického pobytu je navržen pro dospělé osoby a bude se konat pro maximální počet účastníků 13 osob. Účastníkům bude po celou dobu pobytu k dispozici průvodce, který účastníky bude provázet a poskytovat jim cenné informace a tipy.

Doprava bude zajištěna minibusem, který bude pronajat na celou dobu turistického pobytu. Pronajatý minibus usnadní cestování mezi městy a k turistickým atrakcím, jelikož přesuny městskou hromadnou dopravou by byly složité a časově náročné. Ubytování je zajištěno v jednom hotelu a třech pensioonch, ve kterých je zařízena v ceně ubytování i snídaně. Obědy nejsou zahrnuty v ceně turistického pobytu, ale účastníkům bude poskytnut čas a tipy od průvodce na vhodné restaurace. Večeře jsou zařízeny v restauraci pouze dva večery blízko ubytování, které jsou v ceně turistického pobytu, ostatní večere si hradí účastníci sami.

Kalkulace a další informace ohledně turistického pobytu jsou obsaženy v textu návrhu sedmidenního turistického pobytu v Karlovarském kraji.

7.1 Časový harmonogram

Tabulka 7 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 1.

Čas	Program
10:00	Sraz na autobusovém nádraží v Praze
12:00	Příjezd do Karlových Varů
12:00 - 14:00	Oběd v restauraci
14:00	Ubytování v hotelu Boston
14:30	Sraz před hotelem Boston
14:30 – 16:00	Procházka po Karlových Varech
16:00	Výjezd/Výstup na vyhlídku Diana
Od 16:30	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 2.

Čas	Program
8:00 – 9:00	Snídaně
9:00	Sraz před hotelem
9:00 – 9:15	Cesta do sklárny Moser
9:15 – 11:15	Prohlídka sklárny Moser
11:15 – 11:25	Cesta do muzea Becherovky
11:30 – 12:15	Prohlídka muzea Becherovky
12:15 – 14:15	Oběd
14:15	Sraz před hotelem
14:15 – 14:40	Cesta na hrad Loket
15:00 – 16:00	Prohlídka hradu Loket
16:00 – 16:30	Volný program
16:30 – 17:00	Cesta zpět do hotelu
Od 17:00	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 3.

Čas	Program
8:00 – 10:00	Snídaně
10:30	Sraz před hotelem Boston
10:45 – 11:30	Cesta autobusem do Mariánských Lázní
11:30 – 13:00	Oběd
13:00	Ubytování v pensionu Elbrs
13:30	Sraz před pensionem Elbrs
13:30 - 15:30	Prohlídka Mariánských Lázní
15:30 – 20:30	Volný program + večeře
20:30	Sraz před pensionem Elbrs
21:00 – 21:20	Večerní Zpívající fontána
Od 21:20	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 4.

Čas	Program
8:00 – 10:00	Snídaně
10:30	Sraz před pensionem Elbrs
10:45 – 11:15	Cesta autobusem do Františkových Lázní
11:30 - 14:00	Oběd
14:00	Ubytování v Pensionu Abbazia
14:30	Sraz před pensionem Elbrs
14:30 – 16:30	Prohlídka Františkových Lázní
Od 16:30	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 5.

Čas	Program
8:00 – 9:30	Snídaně
9:45	Sraz před pensionem Abbazia
10:00 - 11:00	Cesta autobusem na Boží Dar
11:00	Ubytování v pensionu Barborka
12:00 – 14:00	Oběd a volný program
14:00	Sraz před pensionem
14:00 – 17:00	Turistická vycházka po Ježíškově cestě
17:00 – 18:30	Volný program
18:30	Večeře
Od 19:30	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 12 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 6.

Čas	Program
8:00-9:30	Snídaně v pensionu
9:30	Sraz před pensionem a odjezd ke Štole Johannes
10:00 – 12:00	Návštěva štole Johannes
12:00	Cesta na Boží Dar
12:15 – 14:30	Oběd a volný program
14:30	Sraz před pensionem na turistickou vycházku
14:30 – 15:20	Turistická vycházka na Klínovec
15:20 - 15:50	Volný program
16:00	Rozhledna Klínovec
16:15 – 17:00	Turistická vycházka zpět na Klínovec
17:00 – 18:30	Volný program
18:30	Večeře
19:30	Volný program

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13 Časový harmonogram zájezdu do Karlovarského kraje den 7.

Čas	Program
8:00 – 9:00	Snídaně v pensionu
9:00	Sraz před pensionem Barborka
9:00 – 9:15	Cesta do Jáchymova
9:15 – 11:15	Prohlídka stezky Jáchymovské peklo
11:15 – 12:15	Oběd
12:15	Sraz před lázněmi Jáchymov
12:15 – 12: 25	Cesta do muzea Mattoni
12:45 – 14:15	Prohlídka muzea Mattoni
14:30 – 16:30	Cesta autobusem do Prahy
16:30	Příjezd na autobusové nádraží v Praze

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.1 První den

První den sedmidenního turistického pobytu je naplánován sraz v 10 hodin na pražském autobusovém nádraží na Florenci, které je dobře dostupné. Z Prahy se autobusem přesunou do krajského města Karlovarského kraje. Cesta do Karlových Varů trvá okolo jedné hodiny a čtyřiceti pěti minut. Příjezd v krajském městě bude před 12 hodinou.

Jelikož ubytování je umožněno až od 14 hodin, dostanou účastníci zájezdu po příjezdu časový prostor na oběd v Karlových Varech. Tipy na restaurace jim sdělí průvodce. Oběd však není v ceně zájezdu.

Turisté se sejdou po obědě ve 14 hodin před hotelem Boston v Karlových Varech, kde budou ubytováni 2 noci. Hotel Boston se nachází v samotném centru Karlových Varů a je vhodným výchozím bodem pro výlety, které jsou naplánované po Karlových Varech a okolí. Pro účastníky zájezdu je v hotelu Boston k dispozici dvoulůžkový pokoj, apartmán a dva čtyřlůžkové pokoje.

Po ubytování v hotelu se turisté sejdou ve 14:30 před hotelem a společně s průvodcem budou poznávat lázeňské město Karlovy Vary, které bylo 24.7.2021 zapsáno na seznam světového dědictví UNESCO. Na procházce, která bude trvat hodinu a půl městem navštíví největší atraktivity jako je Tržní kolonáda, Mlýnská kolonáda, Vřídlo prvního karlovarského minerálního pramene, kostel sv. Máří Magdalény a další zajímavá místa. (oficiální stránky Karlovy Vary- karlovyvary.cz, 2022)

Procházku po lázeňském městě zakončí na vyhlídce Dianě, odkud je na celé město rozhled. Turisté se budou moci rozhodnout, zda půjdou na vyhlídku Diana pěšky, popřípadě se nechají vyvézt lanovkou. Lanovka na vyhlídku Diana jezdí každých 15 minut a výjezd trvá okolo 3 minut. Účastníci zájezdu budou mít zakoupenou Karlovy Vary region card, s kterou je výjezd lanovkou zdarma. Ti, kteří se rozhodnou jet lanovkou, nebudou tedy muset nic platit. Pokud se účastníci turistického pobytu rozhodnou pro pěší trasu, cesta po zpevněné trase (Sovova stezka a stezka Přátelství) zabere okolo 30 minut. Na výběr je také cesta značenými stezkami lázeňským lesem, které vedou podél lanové dráhy a podle výběru stezky zaberou okolo 20–40 minut pěší chůze. Na vyhlídce Dianě dostanou turisté čas na vlastní program, aby se mohli sami projít po Karlových Varech, popřípadě udělat nějaké nákupy. Na vyhlídce Dianě skončí společný program. Turisté dostanou tipy na restauraci na večeři, kam budou moci zajít, jelikož večeře není v ceně zájezdu.

7.1.2 Druhý den

Druhý den turistického pobytu začne program po snídani zařízené v hotelu Boston a sejdou se v 9:00 před hotelem. Společně autobusem přejedou ke Sklárně Moser. Cesta bude trvat 15 minut. Sklárna Moser vyrábí ruční bezolovnatý luxusní křišťál a nabízí turistům prohlídku sklářské hutě a muzea. Otevírací doba a cena za vstup je uvedena v příloze č. 2. Skupina turistů bude rozdělena na 2 části, jelikož prohlídková skupina může mít maximálně 10 lidí. První skupina půjde na prohlídku sklářské hutě a druhá mezitím navštíví muzeum sklárny Moser. Otevírací doba a cena za vstup do Muzea je uvedena v příloze 3. Následně se skupiny vymění a první skupina půjde do muzea, druhá skupina navštíví sklářskou huť. Časová náročnost návštěvy sklářské hutě i muzea je 2 hodiny.

Po návštěvě sklářské hutě a muzea Moser se turisté přesunou na prohlídku muzea Becherovky. Cesta ze sklárny Moser do muzea Becherovky trvá 10 minut. Základní prohlídka má dobu trvání 45 minut a zahrnuje ochutnávku 4 produktů. Otevírací doba a ceny vstupného jsou uvedeny v příloze 4. Po skončení prohlídky budou mít účastníci turistického pobytu čas na oběd v Karlových Varech, který však není zahrnut v ceně zájezdu. Turisté dostanou od průvodce tipy na restaurace.

Ve 14:15, po obědě, bude následovat sraz před hotelem Boston, odkud se autobusem turisté přesunou na hrad Loket, který se nachází nedaleko Karlových Varů. Cesta od hotelu z Karlových Varů na hrad Loket trvá 25 minut. Hrad Loket byl založen ve druhé polovině 12. století, přesná datace a zakladatel se mezi historiky liší. Nachází se na žulovém masivu a obtéká ho řeka Ohře. Hrad Loket ve své expozici, která byla pro veřejnost otevřena 1989, nabízí Loketské sbírky, historické zbraně, ale rovněž také gotické nástěnné malby a porcelán. Návštěvníci se mohou podívat do prostorů bývalé věznice, kde se v současné době nachází výstava útrpného práva. (oficiální stránky hradu Loket -hradloket.cz, 2022)

Prohlídka hradu je naplánovaná na 15 hodinu. Vstupné a otevírací doba hradu Loket je uvedena v příloze č. 5. Jelikož hrad nabízí prohlídku s textem nebo s průvodcem, bude využita prohlídka s průvodcem. Po skončení prohlídky hradu budou mít turisté půl hodiny na vlastní programy, kdy se mohou podívat po okolí hradu Loket. Poté se společně přesunou zpátky do Karlových Varů do hotelu Boston. Příjezdem na hotel bude zakončen společný program, jelikož večere není v ceně zájezdu.

7.1.3 Třetí den

Následující den, třetí v pořadí, začne společnou snídaní v hotelu Boston.

Následovat bude opuštění ubytování a přesunutí do autobusu. Z Karlových Varů se turisté přesunou do dalšího lázeňského města v Karlovarském kraji Mariánských Lázní. Cesta autobusem bude trvat okolo 45 minut. Místem příjezdu bude pension Elbrs, ve kterém je naplánovaná jedna noc. Ubytování se nachází 2 kilometry od centra Mariánských Lázní. Jelikož ubytování je možné až ve 13:00, zavazadla zůstanou v autobusu a turisté dostanou časový prostor na oběd. Průvodce turistům doporučí restaurace v okolí, oběd ale není v ceně zájezdu. Ve 13:00 se všichni sejdou před hotelem a ubytují se.

Na odpoledne je naplánovaná procházka po Mariánských Lázních s průvodcem. Turisté se sejdou ve 13:30 před pensionem. Mariánské Lázně byly společně s Karlovými Vary a Františkovými Lázněmi zapsány 24.7.2021 na světový seznam dědictví UNESCO. Turisté se vydají na hlavní kolonádu, nejdelší kolonádu v České republice. Kromě hlavní kolonády se účastníci zájezdu vydají i ke kolonádě Ferdinandova pramene, kde se nachází nejstarší minerální pramen. Naplánovaná je i návštěva parku u Lesního pramene, kde se nachází sousoší Goethe a Múza. (oficiální stránky Mariánské Lázně- marianskelazne.cz, 2022)

Po společné procházce budou mít turisté volný program, kdy si budou moci prohlédnout ostatní místa, která nebyla ve společné procházce, popřípadě si budou moci nakoupit. Zároveň jim budou doporučeny další restaurace, kam si mohou zajít na večeři, která není součástí společného programu. Třetí den bude jediný, kdy po večeři bude pokračovat společný program.

Turisté budou mít sraz ve 20:30, kdy jim skončí volný program a všichni se sejdou před hotelem. Dojde k přesunu k večerní Zpívající fontáně, kde budou sledovat projekci s barevným osvětlením doprovázenou hudbou. Zpívající fontána hraje každou lichou hodinu a projekce začne ve 21:00. (oficiální stránky Mariánské Lázně- marianskelazne.cz, 2022)

Tímto zážitkem bude zakončen společný program třetího dne turistického pobytu v Karlovarském kraji. Turisté budou mít na výběr, zda se budou chtít vrátit společně nebo mohou zůstat v centru lázeňského města.

7.1.4 Čtvrtý den

Čtvrtý den začne opět snídání v pensionu Elbrs a podobně jako předcházející den turisté po snídání opustí ubytování a nastoupí do autobusu, který bude čekat před pensionem. Autobus odveze všechny účastníky turistického pobytu z Mariánských Lázní do dalších významných lázní, a to Františkových. Cesta nebude dlouhá a do Františkových Lázní bude trvat okolo 30 minut.

Po příjezdu do Františkových Lázní bude program dne podobný jako den předcházející v Mariánských Lázní, jelikož i ubytování ve Františkových Lázních, které je zařízeno v pensionu Abbazia, je umožněno až ve 14 hodin. Ubytování se nachází v centru Františkových Lázní. Turisté si nechají svá zavazadla v autobusu, který počká před pensionem a dostanou čas na oběd, který ani tento den není v ceně zájezdu. Jako v ostatních městech i ve Františkových Lázní dostanou výletníci od průvodce tipy na restaurace.

Turisté se opět sejdou ve 14 hodin před pensionem Abbazia a bude jim umožněno ubytování ve třílůžkovém pokoji, apartmá pro tři osoby a pěti dvoulůžkových pokojů. Ve 14:30 bude před pensionem sraz na společnou procházku s průvodcem po Františkových Lázních, které byly rovněž zapsány na seznam světového dědictví UNESCO. Františkovy Lázně jsou posledním bodem, který tvoří tzv. lázeňský trojúhelník v Karlovarském kraji, první jsou Karlovy Vary a následují již navštívené Mariánské Lázně. Největší atraktivita tohoto lázeňského města jako jsou léčivé prameny, kolonády, ale také historické stavby a parky, budou navštíveny při společné procházce. Nejpopulárnější ve Františkových Lázních je socha Františka, která je symbolem léčivé síly a traduje se, že dopomůže lázeňským pacientkám otěhotnět. (oficiální stránky Františkových Lázní- frantiskovy-lazne.info, 2022)

Společnou procházkou bude ukončen společný program čtvrtého dne zájezdu v Karlovarském kraji a turisté dostanou možnost volného programu po Františkových Lázních. Večeře není ani tento den v ceně zájezdu, ale nebudou chybět tipy pro turisty od průvodce na místní restaurace.

7.1.5 Pátý den

Pátý den zájezdu začne opět snídaní formou bufetu, tentokrát v pensionu Abbazia. Po snídání hosté opustí ubytování a přesunou se opět do autobusu. Bude následovat poslední větší přesun, který bude směřovat do Krušných hor. Cesta autobusem bude trvat okolo 1 hodiny a zakončí ji v městečku Boží Dar, kde na turisty bude čekat poslední ubytování tohoto zájezdu. Boží Dar se nachází na hranicích s Německem, kam je jednoduché se dostat přes hraniční přechod nebo turistické přechody. (oficiální stránky Božího Daru – bozidar.cz, 2022)

Turisté budou bydlet 2 noci v Pensionu Barborka, který se nachází přímo na náměstí Božího Daru. V tomto pensionu umožní ubytování ihned po příjezdu v 11 hodin. Jelikož se jedná o rodinný pension, budou mít turisté na výběr dva dvoulůžkové pokoje, jeden třílůžkový pokoj, jeden čtyřlůžkový pokoj a apartmán, který je rovněž pro čtyři osoby.

Turisté budou mít po příjezdu na ubytování odpočinek a oběd 2 hodiny. Průvodce turistům doporučí restaurace v blízkosti pensionu, do kterých si mohou dojít na oběd.

Sraz účastníků turistického pobytu bude ve 14 hodin před pensionem, odkud se společně vydají na turistickou trasu po Ježíškově cestě, která je na Božím Daru vyhlášena. I přestože je Ježíškova cesta především pro rodiče s dětmi, jedná se o zajímavou turistickou trasu v okolí Božího Daru. Jelikož Ježíškova cesta má možnost dvou tras, budou si turisté moci vybrat, po které se vydají. Celý okruh cesty měří 12,9 km a zkrácená část má 5,6 km. Těsně před Božím Darem turisté sejdou z Ježíškovy cesty a na Boží Dar se vrátí po Božídarském rašeliništi, kde půjdou po vysutém mostu. (oficiální stránky Božího Daru – bozidar.cz, 2022)

Po návratu z vycházky budou mít hosté volný program. Poslední společný sraz tento den bude v 18:30 před pensionem Barborka a všichni se přesunou do nedaleké restaurace Sněhulák, kde proběhne první společná večeře, která je v ceně zájezdu. Večeře je v ceně zájezdu, jelikož ji umožňuje a zařizuje ubytování pension Barborka, není však v ceně ubytování. Na společnou večeři naváže volný program.

7.1.6 Šestý den

Šestý den bude zahájen snídaní, která je v ceně ubytování blízko pensionu Barborka v Bifé Café. Zde budou mít hosté na výběr ze slaných i sladkých jídel.

V 9:15 se turisté sejdou před pensionem a autobusem se vydají do 15 minut vzdálené štolý Johannes, která představuje zachovalý komplex důlních děl a podzemních komor. Návštěvníkům poskytují dvě druhy tras prohlídky – základní a velkou. Pro turisty zájezdu bude domluvena základní trasa, která trvá 1,5 až 2 hodiny. Turisté před vstupem do štolý dostanou zapůjčenou bezpečnostní helmu se svítilnou, plášť, rukavice a holínky. Základní vstupné do štolý za jednu osobu je 350 Kč, pro skupinu 12 lidí nabízí zvýhodněnou vstupenku za 3000 Kč. Zakoupením vstupného pro skupinu bude ušetřeno 1 200 Kč. (oficiální stránky štolý Johannes – stolajohannes.cz, 2022)

Po absolvování prohlídky ve štolé Johannes se turisté vrátí zpátky autobusem na Boží Dar, kde dostanou časový prostor pro oběd a odpočinek.

Odpoledne je naplánován sraz ve 14:30 před pensionem Barborka a skupina se vydá na turistickou procházku na Klínovec, nejvyšší horu Krušných hor. Turistická procházka z Božího Daru na Klínovec zabere okolo 50 minut a měří 3,4 kilometru. Na Klínovci dostanou turisté půl hodiny volného času, který mohou využít na občerstvení.

V 16:00 se skupina opět sejde pod rozhlednou Klínovec, kam budou mít zakoupen vstup. Cena vstupenky na rozhlednu je pro jednu osobu 50 Kč. Na rozhledně budou mít turisté výhled do krajiny. (oficiální stránky Božího Daru – bozidar.cz, 2022)

Následovat bude zpáteční turistická procházka na Boží Dar, kde budou mít účastníci zájezdu volný čas do 18:30, kdy je naplánovaná společná večeře opět v restauraci Sněhulák, zařízena opět pensionem Barborka. Večeří skončí společný program pro šestý den turistického pobytu v Karlovarském kraji.

7.1.7 Sedmý den

Poslední sedmý den turistického pobytu bude zahájen snídaní v Bifé Café, zřízený od pensionu Barborka. Sraz před pensionem bude v 9:00, kdy turisté opustí ubytování a svá zavazadla si přesunou do autobusu.

Následuje krátký přesun autobusem, kdy se skupina vydá do Jáchymova, který je od Božího Daru vzdálený 7 minut cesty. V Jáchymově na turisty čeká procházka po naučné stezce Jáchymovské peklo, která měří 8,5 kilometru, jen ji turisté nestihnou projít celou. Stezka připomíná život politických vězňů, kteří zde byli nuceni k namáhavé práci v uranových dolech. Tito vězni byli ve vězeňských táborech, kterých v okolí Jáchymova mezi lety 1949–1953 vzniklo 18. (Jáchymovské peklo, Kudy z nudy, 2022)

Účastníci zájezdu budou mít dvě hodiny, aby se na naučnou stezku Jáchymovské peklo podívali a dozvěděli se nějaké informace z umístěných informačních tabulí.

Po prohlídce naučné stezky dostanou hodinu volný čas na oběd v Jáchymově a případnou procházku. Společný sraz bude ve 12:15 u lázní Jáchymov, kde bude čekat autobus a odveze turisty do posledního muzea celého turistického pobytu.

Skupina se vydá do 20 minut vzdálené Kyselky, ve které se nachází muzeum Mattoni. Přímo v Kyselce se nachází pramen Mattoni. (oficiální stránky Mattoni-mattoni.cz, 2022)

Muzeum Mattoni nabízí expozici firmy, historické artefakty, budovu stáčírny vod a současné technologie. Cena a otevírací doba muzea je v příloze č. 6. (oficiální stránky – mattonimuzeum.cz, 2022)

Prohlídka muzea je naplánovaná na 12:45 Časová náročnost návštěvy je hodinu a půl. Po prohlídce ve 14:30 bude před muzeem čekat autobus, který turisty odveze zpátky do hlavního města Prahy na autobusové nádraží, kde skončí sedmidenní turistické pobyty v Karlovarském kraji. Cesta na autobusové nádraží na Florenci v Praze bude trvat asi 2 hodiny. Příjezd je očekáván přibližně v 16:30.

7.2 Kalkulace turistického pobytu v Karlovarském kraji

7.2.1 Náklady na dopravu

Doprava bude po celou dobu turistického zájezdu zajištěna pronajatým minibusem Mercedes Benz Sprinter, který má kapacitu 18 + 2 osob. Minibus bude k dispozici i s řidičem. Pronájem minibusu se počítá podle najetých kilometrů. Každý jeden ujetý kilometr stojí 20 Kč. Kilometry a následné ceny za jednotlivé dny jsou uvedeny v tabulce 14. Za sedmidenní turistický pobyt v Karlovarském kraji se najede celkem 511,7 km. Parkování autobusu je ve všech ubytováních zdarma. Jediné místo, kde se bude platit parkování 300 Kč, je na parkovišti u hradu Loket.

Cena za minibus bude na sedm dní 10 234 Kč. Cena za parkování je 300 Kč. Celková částka za dopravu je 10 534 Kč Na jednu osobu jsou náklady na dopravu 810,31 Kč.

Tabulka 14 Náklady na dopravu

Den	Trasa	Kilometry	Cena za den
1. den	Praha autobusové nádraží – hotel Boston, Karlovy Vary	125 km	125*20 = 2 500 Kč
2. den	Hotel Boston – sklárna Moser	5 km	5*20 = 100 Kč
	Sklárna Moser – muzeum Becherovka	3,5 km	3,5*20 = 70 Kč
	Hotel Boston – hrad Loket	16 km	16*20 = 320 Kč
	Hrad Loket – hotel Boston	17 km	17*20 = 340 Kč
3. den	Hotel Boson – pension Elbrs	57 km	57*20 = 1 140 Kč
4. den	Pension Elbrs – pension Abbazia	36,4 km	36,4*20= 728 Kč
5. den	Pension Abbazia – pension Barborka	73,6 km	73,6*20 = 1 472 Kč
6. den	Pension Barborka – štola Johannes	7,7 km	7,7*20 = 154 Kč
	Štola Johannes – pension Barborka	7,7 km	7,7*20 = 154 Kč
7. den	Pension Barborka – Jáchymov	8,2 km	8,2*20 = 164 Kč
	Jáchymov – muzeum Mattoni	20,6 km	20,6 * 20 = 412 Kč
	Muzeum Mattoni – Praha autobusové nářadí	134 km	134*20 = 2 680 Kč
celkem		511,7 km	10 234 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.2 Náklady na ubytování

Ubytování turistického pobytu je zařízeno ve třech pensíoněch a jednom hotelu. První ubytování je v Karlových Varech na první 2 noci v hotelu Boston, který se nachází v samotném centru Karlových Varů. Druhé ubytování je na jednu noc v Mariánských Lázních v pensionu Elbrs, který se nachází 2 km od centra Mariánských Lázní. Třetím ubytováním je Pension Abbazia ve Františkových Lázních rovněž na jednu noc. Posledním ubytováním návrhu turistického pobytu v Karlovarském kraji je v Krušných horách na Božím Daru. Jedná se o Pension Barborka, kde budou hosté ubytováni 2 poslední noci. V ceně ubytování je vždy zahrnuta snídaně.

Celková cena za ubytování pro 15 osob, 13 účastníků pobytu, průvodce a řidiče je 53 929 Kč. Za jednu osobu to je 3 595,26 Kč. Jelikož řidič a průvodce ubytování platit nebudou bude jejich částka rozpočítána mezi turisty. Veškeré poplatky vztahující se k ubytování jsou zahrnuty v ceně ubytování. Náklady za jednotlivá ubytování jsou uvedeny v tabulce 15.

Tabulka 15 Náklady na ubytování

Ubytování	Počet nocí	Počet osob	Cena celkem
Hotel Boston	2	15	13 806 Kč
Pension Elbrs	1	15	10 521 Kč
Pension Abbazia	1	15	11 902 Kč
Pension Barborka	2	15	17 700 Kč
celkem	6		53 929 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.3 Náklady na stravování

Pro turisty je v ceně zájezdu zajištěna 6x snídaně, která je vždy v ceně ubytování. Malé občerstvení v době svačiny si během dne zařizují turisté sami. Oběd není ani jeden den v ceně zájezdu a turisté si jej budou zařizovat sami, dostanou však časový prostor a tipy od průvodce na restaurace v jednotlivých místech ubytování. Večeře je v ceně zájezdu

dvakrát, a to den 5. a 6., jelikož je možnost zařízení od ubytování Barborka, kde budou turisté ubytováni. V ceně večeře však není pití, které si musí každý uhradit sám v restauraci. Náklady na stravování za sedmidenní turistický zájezd jsou 2 600 Kč. Na jednu osobu to činí 200 Kč. V tabulce 16 jsou uvedeny ceny za stravování.

Tabulka 16 Náklady na stravování

Den	Snídaně	Oběd	Večeře
1.den	X	Není v ceně zájezdu	Není v ceně zájezdu
2.den	Snídaně v hotelu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	Není v ceně zájezdu
3.den	Snídaně v hotelu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	Není v ceně zájezdu
4.den	Snídaně v pensionu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	Není v ceně zájezdu
5.den	Snídaně v pensionu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	Večeře v restauraci Sněhulák 1 os.-100 Kč
6.den	Snídaně v pensionu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	Večeře v restauraci Sněhulák 1 os.-100 Kč
7.den	Snídaně v pensionu (v ceně ubytování)	Není v ceně zájezdu	X
celkem			200*13= 2 600 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.4 Náklady na služby

V rámci zájezdu turisté navštíví památky, muzea a hrady, na které se platí vstupné. Do těchto nákladů se řadí rovněž ceny za služby průvodce a zisk pro zajišťující agenturu. Služby průvodce byly stanoveny na částku 850 Kč za jeden den zájezdu. Za celý zájezd sedmi dnů je to 5 950 Kč. Zajišťující agentura dostane 750 Kč za každou osobu účastnící se zájezdu. Celkem tedy agentura dostane 9 750 Kč.

Ceny za jednotlivé vstupné jsou uvedeny v přílohách č. 1 až 6. V tabulce 17 jsou uvedeny celkové částky pro všechny účastníky zájezdu podle jednotlivých památek.

Karlovarský kraj nabízí k zakoupení zvýhodněnou kartu Karlovy Vary region card, která umožňuje vstup zdarma nebo slevu na vstupné do některých památek. Ceny karty jsou uvedeny v příloze 1. Tato karta se v našem zájezdu dá využít na vstup zdarma do sklárny a muzea Moser, muzea Becherovky, muzea Mattoni a na slevu 10 % při zakoupení vstupenek na hrad Loket. Do těchto muzeí a památek vyjde celková cena na jednu osobu bez karty 840 Kč. Vychází se z ceníků uvedených v přílohách č. 1 až 6. Karlovy Vary region card na 7 dní pro jednu osobu stojí 1 000 Kč, dle přílohy č. 1. a karta by se tedy pro turisty na 7 dní nevyplatila. Vyplatí se však koupit Karlovy Vary region card na 2 dny za 350 Kč. Díky této kartě se na vstupných ušetří 425 Kč. Výhodu budou mít turisté, kteří budou chtít první den vyjet na vyhlídku Dianu lanovkou, jelikož ta je také v ceně Karlovy Vary region Card.

Celková cena za vstupenky na památky sedmidenního turistického zájezdu činí 12 155 Kč. Cena celkem pro jednu osobu na vstupném je 935 Kč.

Náklady na služby průvodce, služby agentury a vstupné činí celkem 27 855 Kč, což je na jednu osobu účastníci se turistického zájezdu 2 142,70 Kč.

Tabulka 17 Náklady na služby (ceny vstupenek)

Den	Památka	Celkem
1.den	Karlovy Vary region card 350 Kč / osoba	13* 350 = 4 550 Kč
2.den	Vstupné na hrad Loket 135Kč/ osoba	13* 135= 1 755 Kč
3.den	x	0 Kč
4.den	x	0 Kč
5.den	x	0 Kč
6.den	Vstupné štola Johannes 350 Kč / osoba	13*350 = 4 550 Kč
	Vstupné rozhledna Klínovec 50 Kč /osoba	13*50 = 650 Kč
7.den	Vstupné muzeum Mattoni 50 Kč / osoba	13*50 = 650 Kč
celkem	935 Kč	12 155 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.5 Celkové náklady

Celkové náklady na sedmidenní turistický pobyt tvoří náklady na dopravu, náklady na stravování, náklady na ubytování a náklady na služby. Všechny tyto výdaje jsou jednotlivě popsány a vypočteny v předchozích kapitolách 6.2.1 až 6.2.4. Jednotlivé náklady jsou rovněž uvedeny v tabulce 18.

Náklady na dopravu za celou dobu zájezdu jsou 10 534 Kč a představují pouze cenu za jedno parkování a pronájem minibusu Mercedes Benz Sprinter, jehož cena se odvíjí od počtu najetých kilometrů za dobu pronájmu. Na jednu osobu to vyjde na 810,31 Kč. Náklady na ubytování po dobu šesti nocí v jednom hotelu a třech penzionech činí 53 929 Kč. Za jednu osobu to je 3 595,26 Kč. Jelikož je ubytování rozpočítáno i mezi řidiče a průvodce, kteří si ubytování hradit nebudou, jsou jejich částky rozpočítány mezi ostatní turisty. Cena ubytování na jednu osobu po rozpočítání částek za ubytování řidiče a průvodce je 4 148,38 Kč. Náklady na stravu jsou nízké, jelikož snídaně je pokaždé v ceně ubytování, obědy nejsou v ceně zájezdu a večeře jsou v ceně pouze dva večery. Částka za stravování je tedy pro všechny turisty 2 600 Kč, což je na jednu osobu 200 Kč. Posledním nákladem jsou služby průvodce a ceny vstupného, které tvoří částku 27 855 Kč pro všechny účastníky. Cena za jednu osobu je tedy za služby a vstupné 2 142,70 Kč.

Celková cena sedmidenního turistického zájezdu pro 13 osob, které se zájezdu účastní, je 94 918 Kč. Na jednu osobu vyjde cena zájezdu na sedm dní 7 301 Kč.

Tabulka 18 Celkové náklady

Náklady	Cena
Na dopravu	10 534 Kč
Na ubytování	53 929 Kč
Na stravování	2 600 Kč
Na služby	27 855 Kč
celkem	94 918 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

8. Závěr

V bakalářské práci byly vysvětleny definice cestovního ruchu. Jelikož není daná jediná definice a každý si cestovní ruch vysvětluje trochu jinak. Základními rysy definice však jsou dočasnost změny místa stálého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj, zároveň je podmínkou nevýdělečný charakter cesty a pobytu.

Hodnoty cestovního ruchu v posledních dvou letech nejsou vypovídající, jelikož byly ovlivněny pandemií Covid-19. Poslední vypovídající hodnoty jsou ty z roku 2019, proto v bakalářské práci byly uváděny právě hodnoty roku 2019. Cestovní ruch je významný v rámci české ekonomiky v roce 2019 a tvořil 2,9 % HDP. Z hlediska HDP se cestovní ruch řadí před zemědělstvím, lesnictvím a rybářstvím a také před těžbou. Naopak zaostává za zpracovatelským průmyslem, který se nejvíce podílí v České republice na HDP, zdravotní a sociální péči, vzděláním a dalšími odvětvími. V turismu v roce 2019 pracoval každý dvacátý druhý Čech.

Cestovní ruch má v České republice tendenci vývoje rostoucího, což dokazují hodnoty od roku 2012. Propad zapříčinila až pandemie Covidu – 19, kdy z hodnoty počtu hostů 21 998 tisíc osob v roce 2019, klesl v roce 2020 na počet hostů 10 836 tisíc osob. V porovnání se zahraničím v Evropě je na tom Česká republika v mezinárodním příjezdu turistů a v příjmech z mezinárodního cestovního ruchu lépe než Slovensko, ale zaostává za Itálií, Francií a Španělskem, které jsou na tom nejlépe v Evropě.

Covid 19 nehýbal pouze odvětvím zdravotním, ale zasáhl do všech odvětví. Cestovní ruch byl jedním z nejvíce zasažených. Porovnání roku 2019 s rokem 2020, kdy vypukla pandemie Covid- 19, je uvedeno v kapitole Cestovní ruch a Covid-19. Mezinárodní příjezd v roce 2020 klesl oproti roku 2019 celkem o 74 %. Nejhorší situace byla v Asii a Pacifiku. Propady v příjmech z mezinárodního cestovního ruchu se vyšplhaly na částku 1,3 bilionu dolarů. Ztráty v mezinárodním příjezdu turistů se odhadují na 1 miliardu. Dle UNWTO by se hodnoty cestovního ruchu po zasažení pandemií měly vrátit zpátky na hodnoty z roku 2019 za 2,5 až 4 roky.

V České republice v porovnání mezi kraji je nejnavštěvovanějším hlavní město Praha. Nejmenší počet návštěvníků má kraj Pardubický.

Karlovarský kraj je druhým nejmenším krajem a představuje pouze 4,2 % rozlohy České republiky. HDP Karlovarského kraje posledních 7 let stoupalo a v roce 2019 se dostalo na hodnotu 100 680 milionů Kč, bohužel s příchodem pandemie Covid – 19 zase

přišel propad. Karlovarský kraj patří s 4,05 % mezi nejhorší kraje z hlediska nezaměstnanosti. Hůře na tom je pouze kraj Moravskoslezský a Ústecký.

Cestovní ruch je pro Karlovarský kraj jedním z nejdůležitějších odvětví, především v oblasti lázeňství. Lázeňský trojúhelník v Karlových Varech byl dne 24.7.2021 zapásán na seznam světového dědictví UNESCO. Mezi hlavní atraktivita tohoto kraje patří kromě lázní i český bylinný likér Becherovka, minerální voda Mattoni, sklárna Moser, ale také pozůstalosti hornictví a Krušnohorský příroda.

Problémem k možnému rozvoji je stále chybějící dálnice mezi Karlovarským krajem a hlavním městem Prahou. Chybějící úseky by měly dle předpokladů být hotovy až za 6 let v roce 2028. K rozvoji Karlovarského kraje by mohla napomoci lepší správa sociálních sítí, které jsou dnes tolik populární a mohly by do kraje přilákat další turisty. Dalším přínosem pro rozvoj Karlovarského kraje by mohla být větší propagace sportovního prostředí, především Krušnohorské magistrály, která není tak známá, přitom kvalitou by se mohla rovnat Jizerské magistrále a přilákat mnohem více turistů. Dalším přínosem by byla propagace Karlovarských cyklotras a řeky Ohře, která může přilákat další turisty, kteří by podpořili růst Karlovarského kraje.

Praktická část byla zaměřena na návrh sedmidenního turistického pobytu v Karlovarském kraji. Tento návrh byl vytvořen pro 13 dospělých osob. V návrhu pobytu jsou zařazeny především největší atraktivita v Karlovarském kraji, nejen lázeňská města a památky. V další části zde byla vytvořena kalkulace nákladů, které jsou s návrhem turistické trasy spojeny. Kalkulace je v praktické části popsána jednotlivě a jsou zde náklady na stravu, ubytování, dopravu a služby. Poté je vytvořena celková kalkulace zájezdu. Celková kalkulace zájezdu je vypočítána na 94 818 Kč. Cena na jednu osobu činí na 7 301 Kč.

9. Seznam použitých zdrojů

9.1 Seznam použité literatury

BERÁNEK, Jaromír a Vladimír SOUKUP. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Velká turistická encyklopedie*. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2843-3.

FORET, Miroslav a Věra FORETOVÁ. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Praha: Grada, 2001. Manažer. ISBN 80-247-0207-X.

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-251-2595-3.

HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Grada, c2003. Expert (Grada). ISBN 80-247-0202-9.

INDROVÁ, Jarmila, Liběna JAROLÍMKOVÁ, Alžběta KIRÁLOVÁ, Lena MLEJNKOVÁ, Zdenka PETRŮ a Radka ŠTĚPANOVSÁ. *Cestovní ruch pro všechny* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2008 [cit. 2022-01-16]. ISBN 978-80-7399-407-05. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4fa1846e-ee0c-40d7-ae2e-a43007314a2e/GetFile14_1.pdf

INDROVÁ, Jarmila a Martina PÁSKOVÁ. *Cestovní ruch: (základy)*. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, Eliška VILDOVÁ, Petr JANEČEK a Jan TLUČHOŘ. *Lázeňství: management a marketing*. Praha: Grada Publishing, 2019. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-2461-9.

MALÁ, Vlasta a Martina PÁSKOVÁ. *Základy cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0439-1.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

9.2 Seznam internetových zdrojů

Autobusy Fráňa: ceník [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.autobusy-frana.cz/cenik/>

Boží Dar: O Božím Daru [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/cs/bozi-dar.html>

Becherovka: Výroba, export, návštěvnické centrum [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://becherovka.com>

Boží Dar: rozhledna Klínovec [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/cs/zajimavosti/pamatky-a-historie/rozhledna-klinovec.html>

Boží Dar: Ježíškova cesta [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/cs/zajimavosti/nejen-pro-deti/jeziskova-cesta-a-jeziskova-posta.html>

Covid 19 and tourism 2020: 2020: A year in review [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020>

Český statistický úřad: Nejnovější údaje: Karlovarský kraj [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/1-xk>

Český statistický úřad: Ekonomický význam cestovního ruchu [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ekonomicky-vyznam-cestovniho-ruchu>

Český statistický úřad: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Karlovarském kraji v letech 2000–2019 [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/hruby-domaci-produkt-na-1-obyvatele-v-karlovarskem-kraji-v-letech-20002019>

Český statistický úřad [online]. 2022 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Český statistický úřad: krajská správa ČSÚ v Karlových Varech [online]. 2022 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/obyvatelstvo-xk>

Český statistický úřad: Průměrné mzdy - 3. čtvrtletí 2021 [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2021>

E-unwto: International Tourism Highlights [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>

Františkovy Lázně [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.frantiskovy-lazne.info/cs>

Historie letiště Karlovy Vary [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.airport-k-vary.cz/cs/historie-letiste/>

Hrad Loket [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hradloket.cz>

Hotel Boston [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.boston.cz/cs/>

Hrad Loket: parkování Loket [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.hradloket.cz/download/parkovani-loket-cz.pdf>

Jáchymovské Peklo [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/jachymovske-peklo>

Karlovarský kraj: Hejtman Karlovarského kraje [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/201214-Hejtman-Kulhanek.aspx#.YTnx-C27pQI

Karlovarský kraj: Charakteristika Karlovarského kraje [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-4101-04-2004-charakteristika_karlovarskeho_kraje

Karlovarský kraj – obyvatelstvo [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/obyvatelstvo-v-karlovarskem-kraji-v-1-az-4-ctvrtleti-roku-2020>

Karlovarský kraj: správní členění [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Stranky/sprav_cleneni.aspx

Karlovarský kraj: samospráva [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Documents/koncepce/Koncepce_CR.pdf

Krušnohorská lyžařská magistrála [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://krusnehory.cz/krusnohorska-magistrala/>

Karlovy Vary: Zapsání na seznam světového dědictví UNESCO [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/slavne-lazne-evropy-zapsany-v-unesco>

Karlovy Vary Region Card: prodejní místa a ceník [online]. [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://karlovyvarycard.cz/cs/prodejni-mista-cenik>

Lázně Jáchymov: Čím léčíme [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.laznejachymov.cz/cim-lecime/>

Mattoni Muzeum: muzeum značky Mattoni a stáčení minerálních vod v Kyselce [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.mattonimuzeum.cz>

Mariánské Lázně: Zpívající fontána [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.marianskelazne.cz/vyznamna-mista/kolonady-a-fontany/zpivajici-fontana/>

MFF Karlovy Vary: Profil Festivalu [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.kviff.com/cs/o-festivalu/profil-festivalu>

Mattoni: Karlovy Vary a jejich voda [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.mattoni.cz/styl-mattoni/kv-a-voda>

Moser Karlsbad: O Moseru [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.moser.com/cs/o-moseru>

Pension Barborka: ubytování v srdci Krušných hor [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.pensionbarborka.cz>

Pension Elbrs [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <http://www.pensionelbrs.cz/index.php?lang=czech>

Pension Abbazia [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.abbazia-penzion.cz/cs/>

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/ekonomicke-subjekty-podle-prevazujici-cinnosti-cz-nace-k-31-12-2020-tab-r9>

Satelitní účet cestovního ruchu: Ekonomika cestovního ruchu v České republice [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

Skiareál Klínovec [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://krusnehory.cz/skiarealy/skiareal-klinovec/>

Štola Johannes [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.stolajohannes.cz/cs/stola-johannes.html>

Trailpark Klínovec [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://krusnehory.cz/trailpark-klinovec/>

UNWTO: UNWTO tourism dashboard [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism>

ZDopravy: Karlovy Vary získají přes léto přímé spojení s Tureckem [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/karlovy-vary-ziskaji-pres-leto-prime-spojzeni-s-tureckem-103158/>

Živý kraj: lázeňství a wellness [online]. 2021 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://zivykraj.cz/poznejte-kraj/lazenstvi-a-wellness/>

10. Přílohy

Příloha 1 Ceník Karlovy Vary region card

	2 dny	4 dny	7 dní
Dospělý	350 Kč	550 Kč	1 000 Kč
Rodina (2dospělý +2 děti do 15 let)	1 000 Kč	1 300Kč	2 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle karlovyvarycard.cz (2022)

Příloha 2 Otevírací doba a vstupné sklárny Moser

Sklářská huť	Otevírací doba	Po – Pá 9:00 – 14:00
	Vstupné	300 Kč / osoba
Muzeum Moser	Otevírací doba	Po – So 9:00-16:00
	Vstupné	130 Kč / osoba

Zdroj: vlastní zpracování dle moser.com (2022)

Příloha 3 Otevírací doba a vstupné na základní prohlídku muzeum Becherovka

Základní prohlídka	Otevírací doba	Út – Ne 9:00 – 12:00/ 12:30 – 17:00
Vstupné	Dospělí	210 Kč
	Studenti	150 Kč
	Děti (6-18) pouze v doprovodu dospělé osoby	60 Kč
	Rodinné vstupné (2+2)	420 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle becherovka.com (2022)

Příloha 4 Vstupné na hrad Loket

	S textem	S průvodcem
Dospělí	125 Kč	150 Kč
Děti, studenti, důchodci	105 Kč	120 Kč
Rodinné vstupné	380 Kč	440 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle hradloket.cz (2022)

Příloha 5 Vstupné a otevírací doba do štol Johannes

Otevírací doba – základní trasa (od 1.5. – 30.9)	Po-Ne 9:30, 12:00
Základní vstupné	350 Kč
Děti (10–15 let), studenti (studentský průkaz), osoby nad 60 let	250 Kč
Rodinné vstupné (1–2 dospělí a 1–2 děti)	800 Kč
Školy od 6 dětí (cena za osobu)	200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle stolajohannes.cz (2022)

Příloha 6 Vstupné muzeum Mattoni

Otevírací doba od. 1.4 do 31.10	Po – zavřeno, Út – Ne 9:00-17:00
Základní vstupné (osoba starší 15 let)	80 Kč
Rodinné vstupné (2 dospělí, 1-3 děti)	200 Kč
Skupinové vstupné (10 a více osob)	50 Kč / osoba
Zvýhodněné vstupné (děti do 15 let, osoby nad 65let)	60 Kč / osoba

Zdroj: vlastní zpracování dle mattonimuzeum.cz (2022)